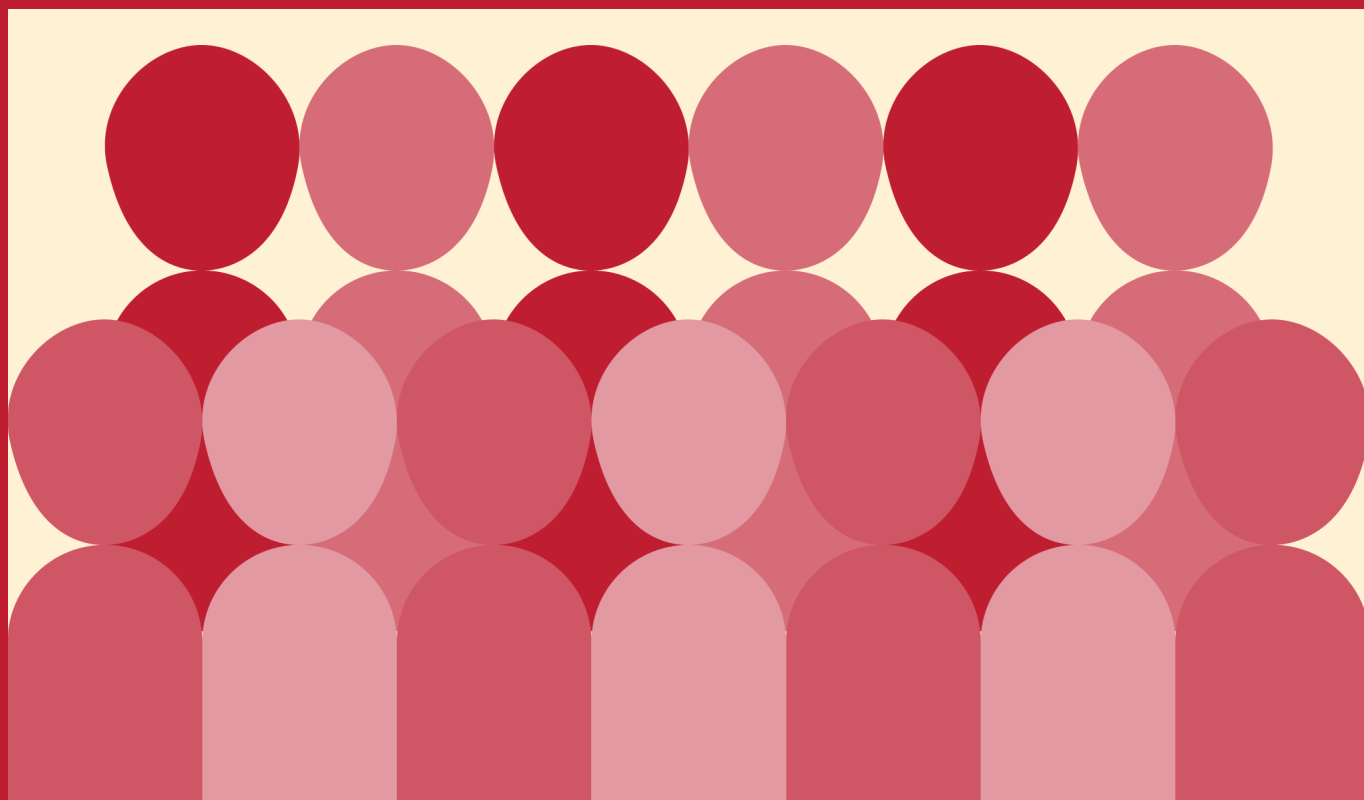

Forebyggelse af skolefravær

Undersøgelse af eksisterende viden om skolebaserede indsatser til forebyggelse af langvarigt skolefravær

Forebyggelse af skolefravær

– Undersøgelse af eksisterende viden om skolebaserede indsatser til forebyggelse af langvarigt skolefravær

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-617-9

Projekt: 304133

Finansiering: Det Obelske Familiefond, Ebbefos Fonden, LEGO Fonden og Novo Nordisk Fonden

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Siden covid-19-pandemien er skolefraværet steget markant. Det gælder ikke kun i Danmark, men også internationalt. Det gennemsnitlige skolefravær blandt elever i grundskolen er steget, antallet af elever med længerevarende fravær er vokset, og skolefravær udgør i dag en omfattende samfundsudfordring.

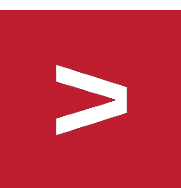
Denne rapport udgør et første skridt i arbejdet med at kortlægge den eksisterende viden om forebyggelse af skolefravær på tværs af forskning, evalueringer og praksiserfaringer. Formålet er at samle og systematisere den aktuelle viden som grundlag for det videre arbejde med at udvikle og styrke forebyggende indsatser.

Rapporten er udarbejdet af chefanalytiker Mikkell Giver Kjer (projektleder) og analytiker Maja Corydon. Seniorforsker Rune Vammen Lesner har bidraget gennem hele udarbejdelsen af rapporten. Rapporten har desuden gennemgået VIVEs kvalitetssikringsproces med både interne og eksterne fagfælle-levurderinger.

Vi vil gerne rette en stor tak til alle interviewdeltagere for deres værdifulde bidrag til undersøgelsen.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Det Obelske Familiefond, Ebbefos Fonden, LEGO Fonden og Novo Nordisk Fonden.

Carsten Strømbæk Pedersen
Forsknings- og analysechef for
VIVE Uddannelse, Børn og Unge

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	5
Afrapportering	8
1 Indledning	9
1.1 Formål med og afgrænsning i undersøgelsen	9
1.2 Læsevejledning	12
2 Fraværsforståelser, årsager og evidensgrundlag i undersøgelsen	13
2.1 En kort introduktion til skolefravær	13
2.2 Årsager til elevers skolefravær	15
2.3 Kendetegn ved de forebyggende indsatser i litteraturen samt deres evidensgrundlag	16
3 Betingelser for forebyggende indsatser mod skolefravær	23
3.1 Rammeværk for arbejdet med at forebygge skolefravær	23
4 Skolebaserede indsatser og tiltag	30
4.1 Tidlig opsporing og øget monitorering	31
4.2 Styrket skole-hjem-samarbejde	35
4.3 Øget motivation og skoletilhør blandt elever	40
Dokumentation	46
5 Metode og data	47
5.1 Litteraturkortlægning	47
5.2 Interviews	50
Litteratur	52

Hovedresultater

Siden covid-19-pandemien er skolefraværet steget markant. Det gælder ikke kun i Danmark, men også internationalt (OECD, 2026). Det gennemsnitlige fravær blandt elever i grundskolen er steget, antallet af elever med længerevarende fravær er vokset, og samlet set er skolefravær i dag så omfattende en udfordring, at det eksplicit omtales i regeringens politiske grundlag (Børne- og Undervisningsministeriet, 2026).

Denne rapport udgør et første skridt i arbejdet med at kortlægge eksisterende viden om forebyggelse af skolefravær på tværs af forskning, evalueringer og praksiserfaringer. I det følgende opsummerer vi undersøgelsens hovedresultater og peger på centrale perspektiver for den fremtidige vidensopbygning på området.

Centrale temaer og indsatser identificeret i litteraturen

Litteraturen peger på en række gennemgående temaer og konkrete indsatser, som kan være virkningsfulde for skoler at være opmærksomme på i forebyggelsesindsatser mod fravær:

- *Tidlig opsporing og øget monitorering:* Tidlig identifikation af mistrivsel og begyndende fravær forudsætter en systematisk indsats med fokus på fremmøde-registrering, trivselsvurderinger og risikofaktorer hos eleven, familien og skolen. Samtidig peger litteraturen på vigtigheden af klare procedurer, tværfagligt samarbejde og hurtig opfølgning ved bekymrende fraværs mønstre (se konkrete indsatser i afsnit 4.1).
- *Styrket skole-hjem-samarbejde:* En tæt og vedvarende dialog med forældre samt tydelig kommunikation om betydningen af fremmøde kan understøtte elevernes tilknytning til skolen. Samtidig fremhæver litteraturen vigtigheden af et skole-hjem-samarbejde baseret på dialog, fælles ansvar og tillid frem for kontrol og problemfokusering (se konkrete indsatser i afsnit 4.2).
- *Øget motivation blandt elever:* Stærke lærer-elev-relationer og stabile klassefællesskaber kan bidrage til at styrke elevernes motivation og tilknytning til skolen. Litteraturen fremhæver desuden, at relationel støtte og vedvarende opfølgning har større betydning for elevernes deltagelse og fremmøde end kortvarige eller enkeltstående indsatser (se konkrete indsatser i afsnit 4.3).

En gennemgående pointe i rapporten er således, at forebyggelse af skolefravær ikke alene handler om særskilte fraværsindsatser. En væsentlig del af det forebyggende arbejde er ifølge den gennemgåede forskning tæt forbundet med skolens generelle pædagogiske og didaktiske praksis samt samarbejdet med forældrene. Det går igen på tværs af de tre temaer og de konkrete indsatser, der er beskrevet i rapporten.

Evidensgrundlaget for forebyggende indsatser mod skolefravær er fortsat begrænset

Litteraturen er præget af få robuste effektstudier og relativt få dybdegående undersøgelser af, hvordan indsatser virker i forskellige kontekster. Det vanskeliggør sikre konklusioner om både effekter og indsatsernes overførbarhed til en dansk skolekontekst. Samtidig er det tydeligt, at evidensgrundlaget ikke er fulgt med udviklingen i skolefraværet (Kjer et al., 2026). I den offentlige debat fremføres ofte konkrete bud på løsninger, fx klasseloft, tolærerordninger og styrkede støttemuligheder (Danmarks Lærerforening, 2025; Forældrekommissionen, 2026). Den eksisterende forskning giver dog fortsat kun begrænset viden om, hvorvidt løsningerne rent faktisk kan forebygge det stigende fravær, samt om disse indsatser er de mest effektive til at forebygge fravær.

Når indsatser for at afhjælpe skolefravær lykkes, kan der være store økonomiske gevinster at hente for kommunerne (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Alligevel synes der i dag at være en konsensus om, at indsatser ofte iværksættes sent – og når problemerne er blevet komplekse. Men hvis ressourcerne skal flyttes og sættes tidligere ind, er der brug for mere viden om, hvad der virker, hvad det koster, og hvilke organisatoriske forudsætninger der skal være på plads. På disse områder er evidensgrundlaget fortsat fragmenteret.

Behov for mere ambitiøse studier af forebyggende indsatser

Der er derfor behov for mere ambitiøse studier af skolebaserede indsatser – forstået som indsatser, der kan iværksættes og implementeres inden for skolens eksisterende rammer og ansvar, men også indsatser, der går på tværs af skole og hjem eller involverer kommunale aktører med tilknytning til skolen. Fremtidige undersøgelser bør ikke alene undersøge, om eksisterende indsatser virker, men også belyse, hvordan de implementeres i praksis, hvilke organisatoriske betingelser der understøtter deres virkning, og hvilke ressourcer de kræver.

Kommuner og skoler står derfor med en væsentlig, men vanskelig prioriteringsopgave. Et styrket forebyggende arbejde med bedre opsporing og monitorering, tættere skole-hjem-samarbejde og stærkere elev-lærer-relationer kan ikke uden videre realiseres gennem en anderledes organisering eller omprioritering af de ressourcer, skolerne allerede har. Det vil endvidere være blåtøjet at antage, at skolerne kan løfte det forebyggende arbejde med de nuværende ressourcer alene.

Noget kan naturligvis gøres inden for skolernes eksisterende rammer – fx gennem mere systematisk monitorering, opfølgning og tydeligere procedurer, hvilket flere af de beskrevne indsatser illustrerer. Men et mere omfattende og vedvarende forebyggende arbejde forudsætter samtidig, at skolerne har mulighed for at støtte de elever, der har behov for mere målrettede, individuelle og til tider omfattende indsatser. Det centrale spørgsmål er derfor ikke alene, hvordan de eksisterende ressourcer prioriteres, men også, hvilke rammer, kompetencer og ressourcer der er nødvendige, for at skolerne reelt kan arbejde systematisk og forebyggende med skolefravær.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsens datagrundlag består af:

- En litteraturkortlægning af national og international forskning og litteratur på området. Fokus har været faglige, sociale og organisatoriske indsatser og tiltag i en skolekontekst. Der er foretaget søgning med søgestreng på EBSCO (Academic Search Premier, ERIC, APA PsycInfo) NVA, SWEpub og Research Portal Denmark. Derudover er der foretaget citation tracking af de inkluderede studiers referencer. Søgningen er yderligere suppleret med anden relevant litteratur i form af undersøgelser, evalueringer, rapporter, videnshæfter og bøger fremsøgt på Google Scholar og Bibliotek.dk.
- Fem interviews med eksperter og andre relevante praksisaktører på området, som bidrager til at kvalificere og udbygge vidensgrundlaget for kortlægningen.

Dataindsamlingen er foretaget i perioden marts-juni 2026.

> **Afrapportering**

1 Indledning

Skolefravær og mistrivsel står fortsat højt på den politiske dagsorden. Senest i regeringens politiske grundlag (Regeringen, 2026) fremhæves behovet for tidligere indsatser, øget forebyggelse og bedre støtte til børn og unge i mistrivsel og med langvarigt skolefravær.

Selvom langt de fleste elever trives og deltager aktivt i undervisningen, er skolefraværet steget markant siden covid-19-pandemien og har fastholdt et højere niveau end tidligere (Kjer et al., 2026). Det er bekymrende, da skolefravær kan have betydelige konsekvenser for både den enkelte elev og samfundet som helhed (Kristensen et al., 2020). Forskningen viser entydigt, at langvarigt fravær er forbundet med dårligere faglige resultater, øget risiko for frafald fra uddannelse samt senere udfordringer i form af arbejdsløshed, psykiske vanskeligheder og kriminalitet (Bru et al., 2016). De politiske ambitioner peger således på et behov for (tidligere) handling med fokus på øget monitorering af fravær og øgede rettigheder til forældre og børn med henblik på tidligere dialog med relevante aktører mv. (jf. Børne- og Undervisningsministeriet, 2026). Et centralt spørgsmål er dog fortsat, hvordan skolefravær bedst forebygges og håndteres i praksis.

Til trods for et stort politisk og samfundsmæssigt fokus er vidensgrundlaget på området fortsat fragmenteret – særligt hvad angår skolernes muligheder for at forebygge skolefravær. Der er derfor behov for at kortlægge og sammenstille eksisterende viden på tværs af forskning, evalueringer og praksiserfaringer.

1.1 Formål med og afgrænsning i undersøgelsen

Formålet med undersøgelsen er at samle national og international viden om **skolebaserede, forebyggende indsatser og tidlige tiltag mod skolefravær blandt elever i grundskolen**. Hensigten er at skabe et første solidt vidensgrundlag, der både kan inspirere praksis, men også identificere, hvordan fremtidig vidensopbygning på området kan gribes an. Fokus for undersøgelsen er på følgende:

- Skolebaserede indsatser og tiltag, der kan iværksættes og implementeres inden for skolens eksisterende rammer og ansvar
 - herunder indsatser, der går på tværs af skole og hjem samt kommunale indsatser med tilknytning til skolen

- og indsatser og tiltag knyttet til skolens læringsmiljø, relationelle og didaktiske praksis, klasseledelse, strukturer for opfølgning, samarbejde om elevens progression samt tilpasning af undervisningen.

'National handlingsplan for børn og unge med langvarigt bekymrende fravær' peger netop på behovet for i højere grad at rette opmærksomheden mod skolekonteksten, idet løsninger på elevers fravær ofte kan forventes at findes i forhold i og omkring skolen (Børne- og Undervisningsministeriet, 2025b). Vi betragter skolefravær som et signal om, at en elev oplever udfordringer, som kalder på handling. Fraværet kan være forbundet med, at eleven af forskellige grunde oplever begrænset deltagelse i eller tilknytning til skolens faglige og sociale fællesskaber. Denne undersøgelse har fokus på forebyggelse af skolefravær, dvs. indsatser, der iværksættes, før fraværet udvikler sig til at blive bekymrende eller langvarigt, eller ved tegn på begyndende fravær. Dermed placerer forståelsen af fravær sig et skridt væk fra de gængse definitioner, der dominerer litteraturen (se mere i Kapitel 2).

Rapporten tager udgangspunkt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

- Hvilke faglige, sociale og organisatoriske tiltag i skolens kontekst vurderes som virksomme eller relevante i forebyggelsen af skolefravær?

Denne rammesætning betyder naturligvis ikke, at skolefravær alene skyldes forhold i skolen. Fravær kan også være relateret til individuelle, familiære eller andre forhold uden for skolens direkte indflydelse (Kjer et al., 2023). Indsatser i samarbejdet mellem skole, forvaltning og øvrige aktører samt brug af eksterne støtte- og hjælpeforanstaltninger kan derfor være væsentlige elementer i forebyggelsen af skolefravær. I denne undersøgelse inddrages sådanne indsatser kun i det omfang, skolen – og skolens personale – er det centrale i undersøgelsen. Endelig er der en metodisk og analytisk udfordring i at afgrænse forebyggende indsatser mod skolefravær. Forebyggelse finder sted, før fraværet bliver omfattende eller bekymrende, og mange relevante indsatser, vi har kigget på, har et bredere formål, fx at styrke trivsel. At styrke trivsel og forebygge skolefravær hænger således tæt sammen. Da det på forhånd er svært at identificere, hvilke elever der vil udvikle skolefravær som følge af mistrivsel, kan en afgrænsning af forebyggende indsatser til specifikt at handle om skolefravær være udfordrende. Vi har ikke medtaget bredere trivselsindsatser i vores undersøgelse, hvis ikke de har haft en specifik kobling til forebyggelse af skolefravær. Hertil kommer, at skolefravær internationalt forstås og afgrænses forskelligt (se Kjer et al., 2026). Det vanskeliggør entydigt at afgrænse både indsatser og målgrupper.

Litteraturkortlægning

- Søgning med søgestreng på EBSCO (Academic Search Premier, ERIC, APA PsycInfo) NVA, SWEPub og Research Portal Denmark. I alt er inkluderet seks studier.
- Derudover er der foretaget citation tracking af de inkluderede studier med henblik på at identificere yderligere relevant litteratur ved at gennemgå inkluderede studiers referencelister. I alt er inkluderet 13 studier.
- Søgningen er suppleret med andet praksisnær litteratur i form af undersøgelser, evalueringer, rapporter, videnshæfter og bøger fremsøgt på Google Scholar og Bibliotek.dk.

Interviews

- I alt fem interviews med eksperter på området, som bidrager til at kvalificere og udbygge vidensgrundlaget for undersøgelsen. Interviewene er gennemført online. Interviewpersonerne udgør en bredt repræsenteret gruppe af relevante fagfolk på området, herunder repræsentanter fra forskningsverdenen, PPR og interesseorganisationer. Interviewpersonerne er udvalgt på den baggrund, at de har indgående kendskab til og viden på området, særligt hvad angår forebyggelse og skolefraværsindsatser.

Se mere om metode og datagrundlag i Kapitel 5.

1.2 Læsevejledning

Resultaterne af undersøgelsen afrapporteres i de følgende kapitler:

- I Kapitel 2 beskrives, hvilke typiske årsager der kan ligge bag elevers skolefravær, samt hvilke forståelser af elevers fravær der er mest fremtrædende på området
- I Kapitel 3 beskrives et rammeværk for arbejdet med forebyggelse af skolefravær, herunder centrale forhold, der kan have betydning for at implementere og organisere indsatser i skolen
- I Kapitel 4 beskrives en række skolebaserede indsatser og tiltag, der eksisterer i forhold til at forebygge elevers skolefravær
- I Kapitel 5 beskrives undersøgelsens datagrundlag og de anvendte metoder.

Rapporten indeholder en række cases fra danske kommuner, der illustrerer, hvordan den viden, vi har identificeret i litteraturen, kan omsættes til konkrete indsatser eller greb i praksis. De forskellige cases skal ikke opfattes som eksempler på best practice, men snarere som inspiration til, hvordan forskellige tilgange til forebyggelse og reducere af skolefravær kan udformes og implementeres. Det er samtidig vigtigt at understrege, at indsatser altid bør tilpasses den enkelte skoles eksisterende praksis og lokale kontekst, herunder pædagogiske tilgange, organisering, ressourcer og kompetencer.

2 Fraværsforståelser, årsager og evidensgrundlag i undersøgelsen

Dette kapitel præsenterer de centrale forståelser af elevers skolefravær, der præger feltet, samt de mest fremtrædende årsager og risikofaktorer, der kan føre til udviklingen af skolefravær. Derudover giver vi en række perspektiver på evidensgrundslaget for undersøgelsen.

Boks 2.1 Hovedfund i Kapitel 2

- Skolefravær er et sammensat, socialt fænomen, der typisk opstår i et samspil mellem individuelle forhold, familiære forhold og skolens rammer. Effektive forebyggelses- og håndteringsindsatser kræver typisk en helhedsorienteret forståelse af den enkelte elevs situation og kontekst.
- Forebyggelse af skolefravær kendetegnes ved universelle, skolebaserede indsatser rettet mod risikofaktorer, før fraværet udvikler sig. Samtidig er evidensgrundlaget begrænset, og forskningen er primært international, hvilket gør det usikkert, hvilke indsatser der virker bedst i en dansk kontekst.

2.1 En kort introduktion til skolefravær

Skolefravær kan overordnet forstås som det forhold, at en elev ikke deltager i undervisningen (Graff & Jensen, 2021). I forskningslitteraturen forstås skolefravær typisk gennem begreber, der retter opmærksomheden mod de mekanismer eller årsager, der ligger bag fraværet (Knage & Kousholt, 2023). Det gælder fx begreber som 'skolevægring' og 'pjæk' samt engelsksprogede termer som 'school refusal', 'problematic absence' og 'school avoidance' (Eklund et al., 2022; Gottfried & Hutt, 2019; Kearney, 2008). Skolefravær betragtes således ikke som et entydigt fænomen, men som et samlebegreb for forskellige former for manglende deltagelse i skole og undervisning. Samtidig er det karakteristisk for forskningslitteraturen, at der ikke findes én entydig definition af, hvornår skolefravær bliver fx bekymrende eller

langvarigt. Baltzarsen et al. (2021) definerer fx bekymrende skolefravær som fravær, der giver anledning til bekymring for elevens trivsel, læring eller udvikling og derfor kalder på handling. Vurderingen beror ikke alene på fraværets omfang, men også på dets karakter og elevens samlede situation. Tilsvarende peger Ilsvard et al. (2024) på, at bekymringen ofte opstår, når både skole og forældre oplever fraværet som vedvarende, fastlåst og vanskeligt at ændre.

Boks 2.2 Regler for fraværsregistrering

Børne- og Undervisningsministeriets bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen definerer, at udeblivelse fra undervisningen kan være enten lovlig eller ulovlig (se mere i Kjer et al., 2026). Bekendtgørelsen opdeler skolefravær i to hovedkategorier, som hver omfatter forskellige underkategorier (BEK nr 1063 af 24/10/2019):

Lovligt skolefravær

- Sygdom, der gælder, såfremt et barn pga. sygdom eller smittefare ikke kan møde op til undervisningen
- Diagnoser eller funktionsnedsættelse, der handler om, når et barn pga. funktionsnedsættelser eller lignende ikke kan deltage i undervisningen
- Ekstraordinær frihed, der vedrører ferie, der ligger uden for skolernes ferieperiode, eller særlige begivenheder i familien. Ekstraordinær frihed tillades i særlige tilfælde, hvor skolelederen laver en konkret vurdering af elevens behov for at holde fri sammenholdt med det afbræk i undervisningen, som skolefraværet vil indebære for eleven og for klassen.

Ulovligt skolefravær

- Skolefravær, som ikke skyldes sygdom, funktionsnedsættelse eller lignende eller ekstraordinær frihed, og hvor forældrene har undladt at underrette skolens leder om skolefraværsårsagen.

Note: BEK nr 1063 af 24/10/2019.

I denne undersøgelse forstås skolefravær som et muligt tegn på, at eleven oplever udfordringer, som kalder på handling. Fraværet kan hænge sammen med, at eleven af forskellige årsager oplever begrænset deltagelse i eller tilknytning til skolens faglige og sociale fællesskaber. Undersøgelsen retter særligt fokus mod forebyggelse

af skolefravær, dvs. indsatser, der iværksættes tidligt, *før* fraværet udvikler sig til at blive bekymrende eller langvarigt, eller ved tegn på begyndende fravær.

2.2 Årsager til elevers skolefravær

Forklaringsårsagerne bag elevers skolefravær er mangfoldige, sammenflettede og komplekse (Gottfried & Hutt, 2019; Kearney, 2008; Kjer et al., 2026). Elever med skolefravær udgør en heterogen gruppe, og årsagerne til fraværet varierer betydeligt fra elev til elev. Denne forskellighed er vigtig at have for øje i arbejdet med forebyggelse og håndtering af skolefravær, både i nationale politikker og i den lokale praksis i kommuner, skoler og dagtilbud. I forskningslitteraturen kan forklaringer på skolefravær overordnet opdeles i tre grupper af forhold knyttet til hhv. individet, skolen og familien:

- Den første gruppe af forklaringer omfatter individuelle forhold hos eleven. Her peger forskningen bl.a. på psykiske vanskeligheder som angst og depression, faglige udfordringer, manglende motivation samt sociale vanskeligheder som faktorer, der kan bidrage til udviklingen af skolefravær (se fx Rambøll, 2024). Dette perspektiv har traditionelt været dominerende i forskningen, hvor skolefravær ofte forstås som et problem, der primært udspringer af den enkelte elevs udfordringer. Dette kan være en del af forklaringen på, hvorfor der er flere individrettede indsatser end skolerettede.
- Den anden gruppe af forklaringer retter opmærksomheden mod skolen som kontekst. Her fremhæves forhold som undervisningsmiljø, klasseledelse, relationer mellem elever og lærere, relationer eleverne imellem, mobning, skoleskift, skift i skolens hverdag, trivsel og oplevelsen af tilhørsforhold til skolens faglige og sociale fællesskaber. Ud fra dette perspektiv forstås skolefravær ikke alene som et individuelt problem, men også som et resultat af elevens møde med skolens organisatoriske, sociale, didaktiske og pædagogiske rammer.
- Den tredje gruppe af forklaringer omhandler forhold i hjemmet og familien. Her peger forskningen bl.a. på betydningen af familiemønstre, opdragelsespraksisser, forældres relation til skolen, socioøkonomiske ressourcer samt familiemæssige belastninger. Disse forhold kan påvirke både elevens trivsel, deltagelse i skolelivet og muligheder for regelmæssigt fremmøde. Kjer et al. (2023) peger på, at særligt det ulovlige fravær i den danske kontekst har en særlig stærk social gradient.

Samlet peger forskningen på, at skolefravær sjældent kan forklares ud fra én enkelt årsag. Fravær opstår typisk i et samspil mellem individuelle, familierelaterede og skolerelaterede faktorer. Derfor bør de forebyggende fraværsindsatser tage afsæt i

en grundig forståelse af den enkelte elevs situation og de konkrete forhold, der bidrager til fraværet (Berthelsen et al., 2019).

2.3 Kendetegn ved de forebyggende indsatser i litteraturen samt deres evidensgrundlag

Med udgangspunkt i den viden, vi har identificeret, kendetegnes litteraturen om forebyggende indsatser for det første ved at rette opmærksomheden mod forhold, der opstår, før fraværet udvikler sig til et omfattende eller vedvarende problem. Fokus er bl.a. på de risikofaktorer, der kan føre til fravær.

Litteraturen beskriver bl.a. universelle indsatser, som er målrettet alle elever – det står i ganske stærk kontrast til den del af litteraturen om indsatser, der iværksættes, når skolefraværet allerede har udviklet sig til et problem. Her er fokus typisk udelukkende på den enkelte elev og mere kognitive og adfærdsterapeutiske tilgange, fx CBT (kognitiv adfærdsterapi), herunder fx såkaldte mestringsstrategier (Havik, 2019). Et kendetegn ved litteraturen om forebyggende indsatser er således også, at skolen udgør den centrale arena for disse indsatser og tiltag, og implementeringen varetages typisk af lærere og pædagoger som en integreret del af skolens daglige praksis. Undersøgelsen omfatter ikke indsatser, der udelukkende vedrører behandlingsrelaterede forhold eller individrettede tiltag uden for skolens kontekst. Det er samtidig vigtigt at understrege, at nogle af de indsatser, der fremhæves i rapporten, i højere grad retter sig mod den enkelte elev end mod elevfællesskabet (fx mentorordninger og belønninger). Disse indsatser skal imidlertid forstås som en del af bredere forebyggende indsatser og som redskaber til håndtering af begyndende skolefravær, hvor de typisk vil indgå i samspil med fællesskabsorienterede tiltag.

Det er tillige et kendetegn, at viden på området er ganske underudviklet. Ud fra den litteratur, vi har gennemgået, er forskningen om forebyggelse sjældent baseret på solide kvalitative forløbsundersøgelser eller kvantitative effektstudier med kontrolgrupper, randomisering og longitudinelle data. Dette begrænser mulighederne for med sikkerhed at vurdere, hvilke indsatser der har en effekt eller virkning – og hvilke der har de største effekter på skolefravær. Af samme årsag er det givetvis heller ikke muligt at pege på enkeltstående indsatser, fordi skolefravær er så kompleks en udfordring og kan have mange forskellige årsagsforklaringer. En mulig forklaring på den begrænsede evidens er, at den aktuelle stigning i skolefravær er et relativt nyt fænomen. Dokumentation af langtidseffekter forudsætter imidlertid længerevarende undersøgelser og robuste designs, hvilket igen betyder, at der fortsat er grundlag for at udbygge evidensgrundlaget.

Det er tillige et kendetegn ved litteraturen, at de indsatser, vi beskriver i denne undersøgelse, er afprøvet i forskellige landes forskelligartede skolekontekster, hvor hovedparten af studierne kun i begrænset omfang beskriver de rammer, som indsatserne er afprøvet indenfor. Det er derfor ikke givet, at en indsats vil føre til sammenlignelige resultater i en dansk skolekontekst. Flere studier anlægger et perspektiv, hvor fravær forstås som et udtryk for elevers manglende evne eller motivation til at deltage i undervisningen. I en dansk kontekst understreges derimod ofte betydningen af at betragte skolefravær som ufrivilligt og som en konsekvens af behov, der ikke i tilstrækkelig grad er blevet imødekommet. Hovedparten af de inkluderede studier er gennemført i USA, hvor både skolesystemet og traditionerne for interventioner adskiller sig væsentligt fra danske forhold. Det gælder endsize også målgruppen for indsatserne. Dette understreger betydningen af at være opmærksom på kontekstuelle forskelle ved overførsel og vurdering af internationale forskningsresultater. Vi har løbende i rapporten forholdt os til indsatsernes overførbarehed til en dansk skolekontekst.

Med henblik på at give et overblik over den inkluderede litteratur, har vi i Tabel 2.1 skitseret studiernes oprindelsesland, metode, datagrundlag, formål og resultater. De enkelte studier fremhæves og forklares i de næste kapitler.

Tabel 2.1 Overblik over inkluderede studier fra databasesøgning og citation tracking

Forfatter, år	Land	Metode	Datagrundlag	Formål	Resultater
McDonald & Pervez (2025)	UK	Systematisk litteraturreview	Empiriske studier (RCT samt kvantitative og kvalitative studier)	Undersøge og sammenfatte effekten af skole-partner-interventioner mod 'Emotionally Based School Avoidance' (EBSA)	Indsatser virker bedst, når der er tæt samarbejde mellem skole, forældre og fagprofessionelle. Stærke relationer til lærere reducerer fravær. Individuelt tilpassede indsatser er mere virksomme end standardiserede tiltag.
Nichols et al. (2021)	USA	Litteraturgennemgang med casebaseret fremstilling	Eksisterende forskning og illustrative casebeskrivelser	Give overblik over litteraturen om skolevægring og identificere faktorer, der bidrager til det, samt diskutere interventioner inden for en 'Multi-Tiered System of Supports'-model (MTSS)	MTSS er en egnet ramme til at håndtere skolevægring systematisk. Indsatser er organiseret i tre niveauer. Tidlig indsats og forebyggelse er centralt.

Forfatter, år	Land	Metode	Datagrundlag	Formål	Resultater
Keppens & Spruyt (2020)	Belgien	Systematisk litteraturreview	Empiriske studier af interventioner mod pjækkeri/skolefravær	Vurdere effekten af interventioner til forebyggelse af pjækkeri og identificere karakteristika ved effektive indsatser	Interventioner, som er baseret på 'the school bonding perspective' (styrke elevens tilknytning, relationer og engagement i skolen) er mere succesfulde end interventioner, som omfatter skolens disciplinære reaktioner og retsforfølgelse af forældre.
Kearney & Graczyk (2020)	USA	Litteraturreview og konceptuel modeludvikling	Eksisterende forskning om skolefravær, skolevægning, pjækkeri, MTSS og forebyggende indsatser	Udvikle en multidimensionel MTSS-model til at fremme skolefremmøde og reducere skolefravær	MTSS-modellen, hvor indsatser er organiseret i tre niveauer, er egnet til at håndtere fravær helhedsorienteret og systematisk. Effektive indsatser kræver tidlig indsats, differentiering efter behov og integration på tværs af systemer.
Eliassen (2025)	Norge	Systematisk litteraturreview	Publicerede forskningsstudier om forebyggelse af skolevægning i barneskolen (indskoling og mellemtrin)	Kortlægge og sammenfatte forskningsbaserede tiltag til forebyggelse af skolevægning	Forskellige tiltag rettet mod elevers emotionelle og sociale velvære, fx søvn og selvregulering, samt forældreinvolvering og godt skole-samarbejde kan have positiv effekt på at reducere skolevægning. Nuancerne i studierne resultater understreger vigtigheden af en helhedsorienteret og kontekstafhængig tilgang i det forebyggende arbejde.
Ingul et al. (2019)	Norge	Litteraturreview og konceptuel modeludvikling	Eksisterende forskning om skolevægning ('school refusal'), risikofaktorer og tidlige advarselstegn	Identificere tidlige tegn og risikofaktorer for skolevægning og udvikle en skolebaseret ramme for tidlig opsporing	Foreslår en skolebaseret ramme, hvor skolepersonale og forældre systematisk deler observationer og bruger fremmødedata og samtaler til at vurdere konkrete tegn og bagvedliggende risici. Det skal danne grundlag for målrettet støtte. Skoler spiller en nøglerolle, og intervention bør ske, før fraværet bliver omfattende.

Forfatter, år	Land	Metode	Datagrundlag	Formål	Resultater
Reid (2003)	UK	Kvantitativ deskriptiv evaluering med før-efter-sammenligning af fremmøde	Skolernes fremmøde- og fraværsregistreringer	Undersøge effekten af 'The Traffic Light Scheme' (TL) på skolefravær og pjæk	Modellen gør fraværsarbejdet mere systematisk og kontrolleret. Anvendelser af TL-modellen viste en forbedring i skolernes samlede fremmøde. Evidensen bygger på praksiserfaringer og resultater fra skoler, der har implementeret modellen.
Cook et al. (2017)	USA	Kvantitativ klynge-randomiseret kontrolleret forsøg	Registerdata om elevfravær samt lærerspørgeskemaer og procesdata	Undersøge om 'Early Truancy Prevention Project' (ETPP) kan reducere fravær blandt elever i de tidlige klassetrin	ETPP reducerede andelen af elever med hyppigt fravær blandt skolerne i pilotprojektet. Lærere rapporterede forbedret kommunikation mellem forældre og lærere og vurderede effekterne af specifikke programelementer positivt.
Kearney & Graczyk (2014)	USA	Systematisk litteraturreview	Eksisterende empirisk forskning om skolefravær og 'Response to Intervention' (Rtl)	Udvikle og beskrive en Rtl-model til fremme af skolefremmøde og reduktion af skolefravær	Argumenterer for, at forebyggelse af fravær bør håndteres med en trindelt indsats, hvor støtten bliver mere intensiv i takt med elevens behov. Forfatterne efterlyser mere fælles terminologi om fravær og mere forskning i forebyggelse og tidlige indsatser.
Reimer & Dimock (2005)	USA	Litteraturgennemgang/best practice review	Eksisterende programmer, praksiserfaringer og eksempler på 'truancy'-indsatser	Identificere og beskrive effektive strategier og programmer til forebyggelse af skolefravær	Seks komponenter til succesfulde indsatser mod pjæk: 'samarbejde (tværfaglig gruppe)'; 'familieinddragelse'; 'helhedsorienteret tilgang'; 'brug af motiverende incitamenter kombineret med ansvarlighedsskabende sanktioner'; 'drift i en støttende kontekst'; samt 'grundig evaluering og vurdering af indsatsen'.
Converse & Lignugaris/Kraft (2009)	USA	Kvantitativ randomiseret kontrolleret	Skoleregistre (fravær og disciplinære)	Undersøge effekten af mentorstøtte på	Elever i mentorforløb havde et lille fald i antallet af

Forfatter, år	Land	Metode	Datagrundlag	Formål	Resultater
		forsøg med før- og efter kontrolgruppemåling	henvisninger), spørgeskema om skoletilknytning samt mentorlogbøger og interviews	fravær, disciplinære problemer og elevernes tilknytning til skolen	fraværsdage, men resultatet er ikke statistisk signifikant. Eleverne oplever forbedringer i skoleengagement, adfærd og relationer til voksne, og viser desuden tegn på reduceret problemadfærd og øget motivation. Mentorordningens resultater varierer afhængigt af kvaliteten af relationer, programdesign og implementering.
Ford & Sutphen (1996)	USA	Kvantitativ før-efter-evaluering af et interventionsprogram (kvasiekperimentelt pilotstudie)	Registreringer af elevers fravær samt evaluering af et skolebaseret fremmødeprogram	Undersøge om en tidlig indsats kan forbedre fremmødet blandt elever med høj risiko for fravær	Tidlig og intensiv intervention kan reducere fravær hos elever i risiko. Særligt effektivt er tæt, daglig opfølgning og relationer mellem elev og skole. Men langvarige effekter kræver også, at familie- og livsforhold adresseres.
Smink & Reimer (2005)	USA	Litteraturgennemgang/best practice review	Eksisterende forskning, evalueringer og praksiserfaringer om skolefravær og pjækkeri	Identificere effektive strategier til forbedring af skolefremmøde og forebyggelse af pjækkeri	Et effektivt program anvender flere strategier. Fra et forebyggelsesperspektiv er de mest relevante strategier: tidlige indsatser (familieinvolvering, undervisningsstøtte på førskoleniveau, forbedring af læse- og skrivefærdigheder), basale strategier (mentor- og tutorprogrammer) samt udvikling af undervisning til at være mere aktiv, engagerende, involverende og motiverende.
Robinson et al. (2018)	USA	Kvantitativ large-scale randomiseret felteksperiment med indsats- og kontrolgruppe	Registerdata om elevers skolefravær og fremmøde	Undersøge om ændrede forældreopfattelser kan reducere elevfravær	Elever, hvis forældre modtog breve, havde i gennemsnit 0,53 færre fraværsdage i skoleåret end kontrolgruppen. Behandlingseffekten var større for elever med andet modersmål og fra socioøkonomisk udsatte hjem.

Forfatter, år	Land	Metode	Datagrundlag	Formål	Resultater
					Indsatsen antyder, at skoler kan ændre forældres opfattelser ved at fremhæve værdien af regelmæssigt fremmøde og ved at give løbende opdateringer om fremmødedata.
Christenson (1999)	USA	Kvantitativ interventionsundersøgelse med indsats- og kontrolgruppe	Data om skoleengagement, fremmøde og frafaldsrisiko blandt elever i risiko for frafald	Undersøge om vedvarende støtte gennem 'Check & Connect' forbedrer skoleengagement og reducerer risikoen for frafald	Elever, som modtog vedvarende støtte gennem Check & Connect, havde lavere risiko for at blive disengagerede fra skolen. Langvarig og kontinuerlig støtte var mere effektiv end kortvarige indsatser. Skoleengagement er i høj grad afhængigt af samspillet mellem eleven og omgivelsernes krav samt den unges tilknytning til støttesystemer.
Kearney & Bates (2005)	USA	Litteraturgennemgang/faglig oversigtsartikel	Eksisterende forskning om 'school refusal behavior' samt forfatternes kliniske og faglige erfaringer	Beskrive karakteristika ved skolevægring, gennemgå eksisterende vurderings- og behandlingsmetoder og give anbefalinger til frontlinjemedarbejdere i skoler	Anbefaler mere "resource-realistiske" tiltag til skolepersonalet, som kan være følgende: tæt registrering af fremmøde; hurtig kontakt til forældre ved fravær; belønning af fremmøde; faste aftaler/kontrakter; støtteperson; løsning af konflikter med lærere og kammerater; midlertidig tilpasning af skolekrav. Skoler skal have en strategi til at underrette forældre om fravær og vælge indsats ud fra en systematisk vurdering af fraværets form og funktion.
Sheldon (2007)	USA	Kvantitativ komparativ effektundersøgelse med indsats- og kontrolgruppe	Registerdata om elevfremmøde	Undersøge om skole-, familie- og lokalsamfundspartner-skaber forbedrer elevfremmøde	Skoler, som implementerede 'The National Network of Partnership Schools' (NNPS), havde et øget fremmøde på 0,5% i forhold til skoler uden programmet. En stærk

Forfatter, år	Land	Metode	Datagrundlag	Formål	Resultater
					implementering af skole, familie og lokalsamfundsprogrammer kan være fordelagtige for elever. Skoler burde inkorporere stærke forbindelser med elevernes hjem og lokalsamfund ind i skolens egen organisering.

Kilde: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

3 Betingelser for forebyggende indsatser mod skolefravær

Dette kapitel belyser et rammeværktøj, Multi-Tiered System of Supports (MTSS), der skal give et grundlag for at forstå, hvordan skoler kan skabe de nødvendige betingelser for en sammenhængende og relevant forebyggelsesindsats mod skolefravær. Præsentationen af rammeværktøjet er tiltænkt som en model eller en række opmærksomhedspunkter, som skoler og kommuner kan lade sig inspirere af og indtænke eksisterende indsatser i.

Boks 3.1 Hovedfund i Kapitel 3

- Helhedsorienterede modeller med fokus på elevinddragelse vurderes at have det største forebyggende potentiale. Særligt MTSS fungerer som en forståelses- og organiseringsramme for skolers arbejde med at forebygge skolefravær.
- Litteraturen beskriver imidlertid primært modellens principper frem for konkrete indsatser og implementering. Samtidig er der begrænset fokus på de organisatoriske udfordringer, der kan opstå i arbejdet med modellerne, herunder koordinering på tværs af aktører, organisatoriske niveauer og ressourcemæssige prioriteringer.
- Der peges endelig på, at særligt skole-hjem-samarbejdet er centralt, fordi forældre og skole ofte har divergerende forståelse af såvel årsag samt konsekvens af fraværet. Derfor oplever de interviewede eksperter, at samarbejdet nogle gange går i hårdknude.

3.1 Rammeværk for arbejdet med at forebygge skolefravær

Litteraturen om forebyggende indsatser afspejler, at særligt multimodale og helhedsorienterede indsatser vurderes mest virksomme (Keppens & Spruyt, 2020; McDonald & Pervez, 2025). Det fremhæves, at vellykkede indsatser forudsætter både implementering på flere niveauer – afhængigt af elevens behov – og

koordinering mellem indsatsens forskellige faser. Derudover er individrettede tiltag alene sjældent tilstrækkelige, mens indsatser, der kombinerer tiltag på individ- og skoleniveau, har større virkning. Denne kompleksitet gør tillige, at det i sig selv vil være svært at måle den egentlige virkning eller effekt af enkeltstående indsatser.

Vi vil i dette afsnit beskrive et rammeværk, MTSS, som udgør en bredere model, der typisk anvendes i relation til forskellige skolebaserede støtteforanstaltninger. I den litteratur, vi har fundet og fremhæver i indeværende afsnit, knyttes modellen specifikt til forebyggelse og reducere af skolefravær.

Om end litteraturen beskriver det virksomme i denne model, er det centralt at påpege, at litteraturen er uklar med hensyn til ressourcer, koordinationsudfordringer samt effekter/virkning. Såfremt indsatser med skolefravær skal virke, er det centralt at forstå og forholde sig til skolens organisatoriske rammer og implementeringsmæssige forhold. Vi forsøger derfor i kapitlet at præcisere, hvilke centrale betingelser der kan have betydning for implementering af indsatser i skolen.

3.1.1 Multi-Tiered System of Supports (MTSS) som helhedsorienteret og systematisk rammeværk

En udbredt indsatsmodel i både international og dansk litteratur er MTSS, som udgør et rammeværk for organisering og levering af støtte. Kearney & Graczyk (2020) præsenterer en sådan multidimensional og niveauopdelt model til at forebygge og reducere skolefravær (se også Kearney, 2008).

Modellen består af tre niveauer for støtte: 1) et forebyggende niveau, 2) et målrettet niveau og 3) et intensivt niveau (se Figur 3.1).

Niveauerne repræsenterer forskellige grader af støttebehov og indsatsstrategier. I forhold til skolefraværsproblematikker er formålet at fremme skolefremmøde og forebygge skolefraværsproblemer (niveau 1), iværksætte tidlig indsats over for begyndende, milde eller moderate skolefraværsproblemer (niveau 2) samt iværksætte intensive indsatser rettet mod alvorlige og/eller vedvarende skolefraværsproblemer (niveau 3).

I Kearney & Graczyks model re-præsenterer pyramidens sider forskellige domæneklynger, hvilket gør det muligt at anvende mere nuancerede og målrettede strategier. Domæneklynger kan forstås som forskellige måder at inddele eller forstå elevernes problemer på, så man kan vælge mere præcise interventionsstrategier. Eksempler på domæneklynger, som kan udfylde de forskellige dimensioner eller sider i en MTSS-pyramidemodel for skolefremmøde og skolefravær, omfatter type af skolefraværsproblematik (*'school refusal, truancy, school*

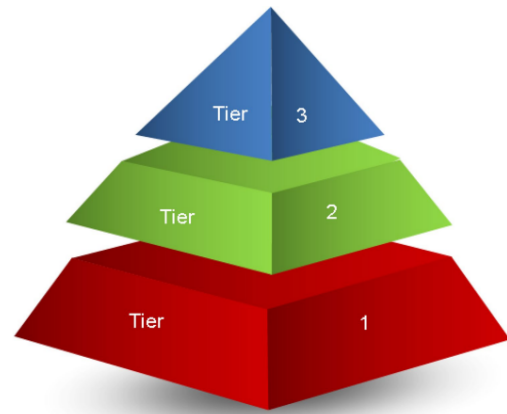
withdrawal, school exclusion') eller klassetrin (*'preschool, elementary, middle, high school'*). Kearney & Graczyk argumenterer således for en tredimensionel model, hvor der kan være flere sider/dimensioner. På hver side kan man undersøge et bestemt domæne, samtidig med at man bevæger sig gennem Tier 1, 2 og 3.

Domæneklyngerne fungerer som en sorterings- og beslutningsramme, hvor skolen "oversætter" fraværet til en forståelig kategori, som peger mod en type indsats i MTSS-modellen. De indsatser, der iværksættes på de enkelte niveauer, vil variere, afhængigt af hvilken type skolefravær der arbejdes med. Den multidimensionelle MTSS-model understreger således betydningen af at tilpasse indsatser til den konkrete type fraværspøblem.

Litteraturen giver imidlertid begrænset indsigt i modellens evidensgrundlag, herunder hvor og i hvor høj grad modellen anvendes i en dansk sammenhæng. Samtidig beskrives de implementeringsforhold, der er afgørende for modellens succes, sjældent eksplicit. Ifølge en af de interviewede eksperter er disse modeller relevante, men peger samtidig på, at forebyggelse af skolefravær også handler om mere grundlæggende spørgsmål om, hvordan skolen organiseres og drives, samt hvilke værdier og pædagogiske principper der skal være styrende for skolens praksis:

(...) det [forebyggelse af fravær, red.] er det, der sker hver eneste dag ude i skolernes praksis: den inkluderende, fællesskabsorienterede, lidt mere kulturelle indsats, der rent faktisk er noget af det, der kan være allermest fraværforebyggende (...) I [lærere og pædagoger, red.] skal ned og forstå, at

Figur 3.1 Multi-Tiered System of Supports (MTSS)

Kilde: Kearney & Graczyk (2020).

det her, det handler om måden, I forstår børnene på, måden I samarbejder på, kulturen og pædagogikken, ledelseslaget osv. (Faglig ekspert)

Interviews med eksperter betoner i forlængelse heraf, at det kræver en slags gentænkning; både i forhold til ressourcefordeling, men også organisatoriske logikker:

Mange kommuner vil i dag snakke om det her med, at forebyggelsestrekanter er på hovedet. Der er for meget på det indgribende, og så bliver det forebyggende det mindste af det i virkeligheden, hvis man tænker på, hvor man lægger sin indsats. Så i den forstand prøver mange kommuner at reorganisere sig for at få vendt den der forebyggelsestrekanter – men det er jo svært, fordi det her pres på de individuelle vurderinger forsvinder ikke, fordi man sætter sig for, at nu vil vi arbejde mere forebyggende. Det er jo nogle seje træk, fordi det både handler om noget strukturelt, men det også handler om nogle forståelser, og nogle måder vi har organiseret os på. (Faglig ekspert)

Citatet illustrerer, at flere kommuner oplever en skævvridning, hvor de mest indgribende indsatser fylder uforholdsmæssigt meget på bekostning af forebyggende arbejde. Selvom kommunerne forsøger at reorganisere sig for at styrke forebyggelsen, peger udsagnet på, at dette vanskeliggøres af et vedvarende fokus på individuelle vurderinger samt af eksisterende organisatoriske strukturer, arbejdsgange og faglige forståelser. Forebyggelse fremstår dermed ikke alene som et spørgsmål om prioritering af ressourcer, men også som et spørgsmål om organisatorisk forandring og ændrede professionelle logikker. Samtidig forudsætter en sådan omstilling, at der afsættes tilstrækkelige ressourcer til både udvikling, implementering og forankring af nye arbejdsformer.

Den identificerende litteratur og interviews med eksperter peger på, at det forebyggende arbejde tillige sker i dialogen og i samarbejdet mellem skole og hjem (Havik, 2019; Printz & Andersen, 2024; Vestergaard, 2025). En tilsyneladende banal – men central – pointe er, at samarbejdet bør bygge på åbenhed, nysgerrighed og en fælles undersøgelse af fraværproblematikken (Vestergaard, 2025). Dette fremstår ikke mindst vigtigt, fordi interviews med fraværseksperter peger på, at skoler og forældre ofte har forskellige forståelser af årsagerne til fraværet, og af hvilke løsninger der er relevante. I interviewene beskriver en ekspert fx, hvordan sådanne perspektivforskelle kan vanskeliggøre samarbejdet, hvis det ikke håndteres aktivt og konstruktivt:

Ofte finder vi ud af, at der er meget, meget store forståelsesmæssige forskelle på tværs af skole og hjem. Og det er jo noget af det, der nogle gange kan gøre, at der er et fastlåst samarbejde omkring fraværproblematikken. Fordi de [skole og hjem, red.] er simpelthen ikke i samme båd. (Faglig ekspert)

I denne sammenhæng fremhæves ligeledes elevinddragelse som et centralt element. Selvom praksis for elevinddragelse varierer betydeligt mellem skoler og kommuner (Baltzarsen et al., 2021), peger litteraturen på, at elevinddragelse kan bidrage til en bedre forståelse af de bagvedliggende årsager til fraværet og understøtte udviklingen af indsatser, der opleves som meningsfulde og relevante for den enkelte elev.

Derudover fremhæves det af flere eksperter, hvordan kompetenceudvikling blandt lærere ligeledes bør handle om at styrke deres børnesyn og forståelse af de mekanismer, der kan ligge bag elevers skolefravær. Når fokus primært rettes mod den enkelte elev, kan det reducere opmærksomheden på de bagvedliggende årsager til fraværet samt på skolens egne muligheder for at tilpasse og udvikle praksis. En mere forebyggende tilgang forudsætter derfor, at medarbejdere udvikler en nysgerrig og undersøgende tilgang til skolefravær, hvor elevens adfærd ses i sammenhæng med de kontekster, eleven indgår i:

Jeg tror, der er et gigantisk stort behov for et kompetenceløft ude på skolerne, som handler om, altså hvordan går vi til det der med, altså de gode klassemiljøer, de tryghedsskabende miljøer. (Faglig ekspert)

Endelig peger både litteraturen og de interviewede eksperter på betydningen af et velfungerende tværfagligt samarbejde med klare ansvars- og rollefordelinger. Fraværsproblematikker kan skabe uklarhed om, hvem der har ansvar for at identificere, iværksætte og følge op på indsatser, og flere forældre oplever selv at måtte fungere som tovholdere på tværs af de involverede aktører (Nielsen et al., 2020). En tydelig organisering fremhæves derfor som afgørende for tidlig opsporing og hurtig handling. Erfaringer fra kommuner med lavere fravær peger desuden på værdien af faste roller, fælles arbejdsgange og tværfaglige ressourcer tæt på skolerne, fx gennem tilknytning af PPR-medarbejdere. Dette kan styrke både koordineringen samt skabe en tydeligere rollefordeling (EVA, 2022b; Havik, 2019). Ifølge en af de interviewede eksperter kan en sådan organisering have betydning for både hastigheden og kvaliteten af de indsatser, der iværksættes:

Jeg tror, at meget vil være givet i forhold til, at man kunne hjælpe lidt før, hvis PPR kendte personalet ude på skolen på en måde, hvor de også ved, hvornår de skal gå ind i nogle klasser og være der i en længere tid. Hvis der var en skolesocialrådgiver, som kunne tale med nogle forældre, i stedet for at skolen skal sidde og ringe over til en socialforvaltning, som har så mange tiltag. Så jeg tror, at det der med at få tværfagligheden tæt på og ud på skolerne, det er jeg slet, slet ikke i tvivl om, at det vil have en kæmpe betydning. (Faglig ekspert)

Effekten af en indsats afhænger i høj grad også af skolernes muligheder for at implementere den systematisk og konsekvent. Med afsæt i en række interviews med

fagprofessionelle fremhæves endsize et tydeligt fokus, nøglepersoner, der kan drive udviklingen i praksis, samt opfølgning og justering undervejs (Børns Vilkår, 2026).

3.1.2 Typer af indsatser på forskellige niveauer

Der knyttes i litteraturen en række eksempler på indsatser og tiltag til de forskellige niveauer i MTSS-modellen. Fælles for eksemplerne er, at de kun på et overordnet plan beskriver, hvordan arbejdet på de forskellige niveauer kan gribes an, og at de ikke bygger på deciderede evidensbaserede indsatser.

Indsatser på niveau 1 (forebyggende indsatser)

På MTSS-modellens første niveau er målet at forebygge skolefravær gennem indsatser, der kommer alle elever til gode. På tværs af litteraturen fremhæves betydningen af at skabe et positivt, trygt og inkluderende skolemiljø, der understøtter elevernes trivsel, tilhørsforhold og deltagelse i skolen. Indsatserne omfatter bl.a. udvikling af sociale og socio-emotionelle kompetencer (fx lektioner i sociale/emotionelle og interpersonelle handlinger), tydelige forventninger til adfærd og tryghedsskabende initiativer (fx positiv skolekultur, antimobbestrategier, øget sikkerhed for at nedbringe vold eller mindfulness) samt et tæt samarbejde mellem skole og hjem (fx overkomme sproglige/kulturelle barrierer via tolkning, hjemmebesøg, forældre-lærer-konferencer) (Kearney & Graczyk, 2014; Nichols et al., 2021). Derudover peger den øvrige litteratur på betydningen af konkrete pædagogiske greb, som fx positive hilsner ved skole- og timestart, mentaliserende kommunikation og elevinddragelse (Vestergaard, 2025). Særligt fremhæves stærke relationer mellem elever og lærere, positive elevfællesskaber samt forudsigelighed og veltilrettelagte overgange som centrale faktorer i arbejdet med at styrke elevernes oplevelse af tryghed og tilhørsforhold (Havik, 2019).

Generelt fremstår der en væsentlig pointe i, at en stor del af det forebyggende arbejde med skolefravær er tæt knyttet til skolens generelle pædagogiske og didaktiske praksis. Mange af de indsatser, der fremhæves på niveau 1, er således ikke nødvendigvis udviklet specifikt med henblik på at forebygge skolefravær, men retter sig fx mod trivsel, deltagelsesmuligheder og opbygning af trygge og inkluderende læringsmiljøer for alle elever. Eksemplerne fra litteraturen illustrerer dermed, at arbejdet med skolefravær ikke alene handler om særlige fraværsindsatser, men også om kvaliteten af skolens daglige lærings- og fællesskabspraksis, som kan have en vigtig indirekte betydning for elevers fremmøde.

Indsatser på niveau 2 (målrettede indsatser)

Når elever begynder at udvise tegn på begyndende eller øget skolefravær, peger litteraturen på behovet for mere målrettede indsatser. Disse retter sig mod mindre grupper af elever eller enkelte elever med begyndende fraværsproblematikker og

indebærer typisk et tættere samarbejde med hjemmet samt individuelle tilpasninger af elevens skolehverdag. Indsatserne kan bl.a. omfatte træning i coping-strategier, faglig stilladsering, strukturerede pauser og skemajusterings (Nichols et al., 2021). Samtidig fremhæves individuelle elevsamtaler, udarbejdelse af handleplaner og etablering af særlige støttetilbud, såsom adgang til pauselokaler eller andre typer af mellemformer, der kan understøtte elevens deltagelse i skolen (Vestergaard, 2025).

Indsatser på niveau 3 (intensive indsatser)

For elever med omfattende eller længerevarende skolefravær anbefales mere intensive og individualiserede indsatser. Disse omfatter ofte et tæt og kontinuerligt samarbejde mellem skole og hjem, hyppige opfølgningssamtaler med eleven samt individuelle tilpasninger af undervisningen, herunder reduceret skema og træning i kognitive og adfærdsmæssige strategier (Nichols et al., 2021). Derudover peger litteraturen på behovet for fleksible skoleløsninger, sygeundervisning og et styrket tværprofessionelt samarbejde mellem skole, familie og eksterne fagpersoner med henblik på at understøtte elevens tilbagevenden til skolefællesskabet (Vestergaard, 2025).

Case-eksempel: Handlevejledning ved elevfravær

Randers Kommune har udarbejdet en handlevejledning ved elevfravær, som udspringer af kommunens tværgående elevfraværstrategi. Handlevejledningen indeholder retningslinjer og handleindsatser på tre trin, der skal understøtte skolernes arbejde i tilfælde, hvor en elevs fravær bliver bekymrende. For at understøtte dette arbejde skal alle skoler have et fraværsteam, som er ansvarlig for at følge elevernes fraværstatistik og fraværsmønstre samt drøfte og iværksætte fraværindsatser både på det forebyggende, foregribende og indgribende niveau. Det er vigtigt, at skolerne følger retningslinjerne for en så ensartet og systematisk registrering som muligt.

Der arbejdes på niveau 1 frem til, at eleven har 10 % samlet fravær i indeværende skoleår. Når skolens fraværsteam har konstateret, at en elev har 10 % fravær eller bekymrende fraværsmønstre, eller når eleven har maksimalt 15 % i indeværende skoleår, rykkes der til niveau 2. Når eleven har 15 % samlet fravær i indeværende skoleår, og der ikke er set et fald i fraværet efter 3 måneder på niveau 2, rykkes der til niveau 3.

Forvaltningen har udarbejdet en vidensbank, som giver skolerne inspiration til handlemuligheder på de tre niveauer. Vidensbanken indeholder redskaber og værktøjer til at udføre de handlemuligheder, som fremgår i handlevejledningen (Randers Kommune, 2025). Erfaringer med tiltaget fremgår imidlertid ikke, herunder hvorvidt det har haft en effekt på forebyggelse og reduktion af skolefravær i kommunen.

Se handlevejledning og vidensbank med inspiration til forebyggende indsatser her: <https://skolernesudviklingscenter.randers.dk/da/det-vi-goer/fravaersindsats>.

4 Skolebaserede indsatser og tiltag

I dette kapitel præsenterer vi de forebyggende indsatser og tiltag, vi har identificeret i litteraturen. Vi beskriver resultaterne af de forskellige indsatser og tilgange, herunder deres evidensgrundlag. Kapitlet er inddelt i de temaer, som indsatserne beskæftiger sig med.

Boks 4.1 Hovedfund i Kapitel 4

- Litteraturen fremhæver vigtigheden af at arbejde systematisk med at identificere tidlige tegn på mistrivsel og begyndende fravær gennem registrering af fremmøde og opmærksomhed på risikofaktorer hos både eleven, familien og skolen. Det er helt centralt, at der er klare procedurer, tværfagligt samarbejde og hurtig opfølgning, når bekymrende fraværs mønstre opstår. For at styrke koordinering i samarbejdet og skabe en tydeligere rollefordeling kan det fx være hensigtsmæssigt at etablere et skolefraværsteam på skolen eller på kommunalt niveau.
- Løbende kommunikation med forældre, tydelig information om betydningen af fremmøde og en høj grad af forældreinvolvering kan understøtte elevernes tilknytning til skolen. Samtidig peger litteraturen på, at samarbejdet bør være præget af dialog, fælles ansvar og gensidig tillid frem for kontrol og problemfokusering.
- Positive lærer-elev-relationer, stabile klassefællesskaber og et trygt læringsmiljø kan øge elevernes motivation, trivsel og tilknytning til skolen. Litteraturen peger på, at relationel støtte og vedvarende opfølgning har større betydning end kortvarige eller enkeltstående indsatser.

4.1 Tidlig opsporing og øget monitorering

En betydelig del af litteraturen på forebyggelsesområdet beskæftiger sig med, hvordan tidlig opsporing og øget monitorering er centrale virkemidler til at håndtere problemer i skolen, før de udvikler sig til vedvarende fravær.

4.1.1 Tværgående enheder til tidlig opsporing af fravær

På baggrund af eksisterende viden på området har Ingul et al. (2019) udviklet 'A School-Based Framework for Identifying Early Signs and Risk Factors' til at støtte skolepersonale og fagpersoner, der rådgiver skoler. Modellens fokus er at understøtte identifikation af tidlige tegn og sandsynlige risikofaktorer for skolefravær.

Rammeværket inkluderer:

- Dannelse af ansvarsområder for et fraværsteam på skolen
- Identifikation af tidlige tegn
- Identifikation af risikofaktorer.

Ifølge studiet er skolefravær en manifestation af en problemstilling, der kan opda- ges tidligt gennem opmærksomhed på emotionelle, sociale og skolemæssige advar- selssignaler samt risikofaktorer hos eleven, familien og skolen. Studiet peger på, at systematisk observation og registrering, tidlig screening af trivsel og fravær, tvær- fagligt samarbejde og hurtig respons på begyndende problemer er virksomt. Fra- værsteamet spiller en central rolle i forhold til tidlig identificering af tegn og risiko- faktorer for skolefravær. Lærere og forældre kan kontakte fraværsteamets koordina- tor, når der opstår bekymring for en elev.

I en dansk kontekst viser erfaringer fra danske skoler med interne, tværgående fag- personer, der er ansvarlige for og understøtter arbejdet med at forebygge, opspore og håndtere skolefravær, positive resultater. Det fremhæves bl.a. af klasselærere, at en sådan organisering bidrager til et bedre samarbejde med forældre, hurtigere ind- dragelse af intern og ekstern bistand samt mindre arbejdspress for klasselærerne selv (Baltzarsen et al., 2021). Dette understøttes af interviews, hvor en faglig ekspert pe- ger på, at lærere ofte har begrænsede muligheder for at handle hurtigt, fordi for- melle arbejdsgange og dokumentationskrav kan forsinke adgangen til hurtig støtte:

Den største udfordring ved det [håndtering af fraværsproblematikker, red.] er, at når børn får det svært, så er hjælpen alt, alt, alt for langt væk. Og det, der gør den allerstørste forskel, det er, at der er en skolelærer eller

en skolepædagog, der har noget tid og overskud til at være der for nogle børn, lave den gode klasseledelse, række ud til nogle forældre, tale med nogle forældre i telefonen, indkalde til et møde. Vi har i dag et bureaukrati, hvor der, hvis man skal få hjælp, på en eller anden måde næsten altid skal være en form for pædagogisk notat. Så lærerne kan næsten ikke række ud til en AKT-lærer, uden der er blevet lavet et pædagogisk notat, hvor vi har forsøgt det her med Emil, og det lykkedes ikke, så nu vil vi gerne kalde på jer en AKT-lærer. Så hjælpen til børnene har nogle lange udsigter. (Faglig ekspert)

Citatet indikerer, at tidlig indsats ikke alene handler om at identificere tegn på mistrivsel, men også om at skabe organisatoriske rammer, der gør det muligt for de professionelle at handle på disse tegn uden unødige forsinkelser. Et fraværsteam, en koordinator eller lignende kan potentielt aflaste lærerne, reducere behovet for omfattende forudgående dokumentation og bidrage til, at relevante indsatser eller tiltag sættes i gang tidligere.

Case-eksempel:

Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med skolefravær

Herning Kommune, Hørsholm Kommune og Slagelse Kommune har arbejdet med Social- og Boligstyrelsens model for samarbejde og indsatser til børn og unge med skolefravær, som er udviklet i samarbejde med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Et centralt element i modellen er etableringen af et tværfagligt kom-i-skole-team, der skal understøtte skolerne med rådgivning om forebyggelse og opsporing samt håndtering af mere komplekse skolefraværssager.

Rambølls evaluering med før- og eftermålinger af modellen viser, at kommunerne generelt oplever den som meningsfuld og anvendelig, og at den bidrager til et mere helhedsorienteret og sammenhængende samarbejde omkring børn og unge med skolefravær. Evalueringen indikerer, at tværfaglige organisationer og tydelige koordinerende funktioner kan udgøre vigtige elementer i arbejdet med at forebygge og håndtere skolefravær. Resultaterne bør dog fortolkes med en vis forsigtighed, da datagrundlaget er begrænset (Rambøll, 2024).

Se Social- og Boligstyrelsens (2024) model her: https://www.sbst.dk/Media/638543965507148109/Model_Skolefravaer_HT.pdf.

Pejlemærker for praksis

Resultaterne peger på, at skoler med fordel kan:

- etablere tydelige arbejdsgange for, hvordan begyndende bekymring om skolefravær identificeres og håndteres
- udpege en koordinator, et fraværsteam eller en anden tværgående funktion med ansvar for at understøtte lærere og koordinere den tidlige indsats
- gøre det let for medarbejdere at søge faglig sparring og tværprofessionel støtte, når bekymringen opstår.

Samlet set peger litteraturen på, at tidlig opsporing af skolefravær forudsætter både systematisk identifikation af begyndende tegn på mistrivsel og organisatoriske rammer, der gør det muligt at handle hurtigt og koordineret. Tværgående funktioner, såsom fraværsteam eller koordinatore, kan understøtte tidlig indsats ved at styrke samarbejdet mellem fagpersoner, lette adgangen til relevante støttefunktioner og sikre, at bekymringer omsættes til handling, før fraværet udvikler sig.

4.1.2 Systematisk tilgang til monitorering af fravær

Litteraturen peger på vigtigheden af en mere systematisk monitorering af skolefravær, hvor der fastsættes en række kriterier for, hvornår mønstre eller niveauer af elevers fravær vurderes at være bekymrende (Børne- og Undervisningsministeriet, 2026; Lomholt, 2018).

Reid (2003) undersøger som eksempel 'The Traffic Light Scheme' (TL), som er et simpelt visualiseringsredskab til at monitorere fravær. Ved systematisk at overvåge og visualisere elevers fravær med farvekoder skabes et fælles og let tilgængeligt grundlag for tidlig identifikation af bekymrende fraværsmønstre. Dette styrker koordineringen mellem relevante aktører og gør det muligt at iværksætte målrettede indsatser tidligere, hvilket kan forebygge, at fraværet udvikler sig til mere alvorlige og vedvarende problemer. Modellen illustrerer, at indsatser kan op- eller nedjusteres i takt med fraværets udvikling. Tanken er, at hver farve er forbundet med bestemte tærskler for fravær og konkrete handlinger – om end studiet ikke kommer med konkrete eksempler på handlinger eller indsatser. Det handler ikke i sig selv kun om farvekoderne, men også om at skabe et fælles sprog mellem de involverede aktører.

Skemaet har et visuelt display, som kan bruges af:

- klasselærere til monitorering af og målsætning for fravær/fremmøde
- forældre til lettere at kunne forstå, få visualiseret og dokumenteret deres børns fremmødemønstre

- elever til at forstå og få visualiseret deres fremmøde, blive vejledt og få opnåelige mål
- socialrådgivere til at monitorere elever og skoler
- ledere som et letanvendeligt ledelsesredskab.

Om end evidensen primært bygger på praksiserfaringer og resultater fra skoler i UK, der har implementeret modellen – hvormed vi ikke har et komparativt perspektiv – finder studiet, at brugen af TL-tilgangen kan bidrage til forbedringer i elevers fremmøde, når den rette metode følges. Eksempelvis har en skole, der har implementeret TL, oplevet en gennemsnitlig skolefremmødeprocent på 92 % sammenlignet med 85 % umiddelbart før indførelse af tilgangen. På en anden skole steg det samlede fremmøde over en 10-årig periode fra 79,4 % til 97,4 % (ibid.).

En tilsvarende monitoreringstilgang vurderes at kunne være relevant i en dansk kontekst, hvor der peges på et behov for mere systematisk monitorering og opfølgning på elevers fravær (Kjer et al., 2026). På trods af øget opmærksomhed på området viser undersøgelser nemlig fortsat betydelig variation mellem skoler i, hvordan og hvor konsekvent elevers fravær registreres (EVA, 2022b; Liv i Skolen, 2022). Denne variation kan udfordre mulighederne for tidlig opsporing og rettidig indsats, særligt i skoler hvor monitoreringen ikke er tilstrækkeligt systematisk.

Case-eksempel: Kom glad i skole – hver dag

I Københavns Kommune arbejder de med en tværfaglig, forebyggende indsats forankret i sundhedsplejen. Det bærende element er at betragte fraværsproblematikker fra elevens perspektiv med fokus på tidlig og tværfaglig indsats.

Elever med et ustabil fremmøde – fem perioder på et halvt år med én eller flere fraværsdage, og/eller når barnet kommer for sent fem gange på en måned – tilbydes en samtale med en sundhedsplejerske baseret på en spørgeguide. Eleven scorer sig selv på forskellige trivselsparametre (i klassen, i hjemmet, på det sociale mv.). Efter samtalen udarbejdes en handleplan for trivsel og et aftaleark, og 3 måneder efter tilbydes eleven en opfølgende samtale.

Sundhedsplejersken har også mulighed for at bistå lærere eller andre faggrupper i fraværsarbejdet (Attrup-Christiansen et al., 2022). Der foreligger ikke en dokumenteret evaluering af indsatsens effekt, men lokale erfaringer med indsatsen fra Nørrebro Park Skole har vist positive resultater.

Se mere om indsatsen her: <https://www.kk.dk/sites/default/files/agenda/72e5ffc6-c6a3-4d11-b630-041840ed0093/f039d3d9-8afa-4af1-84f0-9b818723c3f6-bilag-4.pdf>.

Samlet set peger litteraturen på, at en systematisk monitorering af elevers fravær kan styrke den tidlige opsporing af bekymrende fraværs mønstre og skabe et fælles grundlag for dialog og handling. Monitoreringen har størst værdi, når den bygger på fælles kriterier for bekymring og kobles til klare procedurer for opfølgning, så begyndende fraværsproblematikker identificeres og håndteres tidligt.

4.2 Styrket skole-hjem-samarbejde

Litteraturen peger på vigtigheden af et velfungerende samarbejde mellem skole og hjem som en central forudsætning for at forebygge udviklingen af skolefravær. Der beskrives forskellige tilgange til at skabe et tæt skole-hjem-samarbejde.

4.2.1 Påmindelse om vigtigheden af fremmøde

Robinson et al. (2018) viser, at skoler kan forbedre elevers fremmøde ved at engagere forældre i deres barns skoleforløb. I studiet testes effekten af at sende fysiske breve til forældre om fremmøde. Brevene havde til formål at påvirke forældrenes opfattelse af værdien af fremmøde i de tidlige klassetrin samt informere om det samlede antal skoledage, deres barn havde været fraværende i løbet af året. Husstande med elever i 0.-5. klasse blev tilfældigt tildelt en af to grupper: 'Mailing Only'-behandlingsgruppen eller 'Mailing + Supporter'-behandlingsgruppen. Begge grupper modtog identiske breve, og husstande i Mailing + Supporter-gruppen modtog derudover et bilag, som opfordrede forældrene til at søge hjælp i deres sociale netværk for at få deres barn til og fra skole. Det primære udfaldsmål var det samlede antal fraværsdage, en elev havde i løbet af skoleåret.

Ved afslutningen af skoleåret gennemførte forskerteamet en 15-minutters telefonundersøgelse blandt husstandene for at undersøge, om indsatsen havde påvirket forældrenes opfattelser. Indsatsen resulterede i, at elever, hvis forældre modtog brevene, i gennemsnit havde 0,53 færre fraværsdage i skoleåret end kontrolgruppen: 6,37 mod 6,90 dage. Det svarer til en reduktion på ca. 7,7 %. Indsatsen så derudover ud til at være mere effektiv for de mest udsatte elever. Mailing + Supporter-betingelsen så ud til at reducere fravær med 1,1 procentpoint sammenlignet med Mailing Only-betingelsen. Indsatsen antyder dermed, at skoler kan ændre forældres opfattelser ved at fremhæve værdien af regelmæssigt fremmøde i de tidlige klassetrin samt ved at give løbende opdateringer om elevernes fremmødedata.

I et af interviewene med eksperterne pointeres det, at her bør skolerne skelne mellem de forskellige fraværsproblematikker. Ifølge eksperterne er forældre til elever med begyndende fraværsproblematikker bevidste om deres barns fravær, men der kan være andre ting på spil – nemlig forældrenes generelle opfattelse af vigtigheden af at gå i skole:

(...) hvis man [som forældre, red.] er i tvivl om, at ens børn er i sikkerhed i skolen og i tryghed, så kan det være sværere at skubbe dem afsted. Så der er også noget, der tyder på, at der er en kæmpe stor forældreopgave i at forstå, at hver skoledag er vigtig (...) Jeg tror bare, at det med, at vi snakker om, at forældre er blevet mere overbeskyttende, den er da god nok. Men jeg tror også, at det er fordi, at det at være forældre i dag i det samfund, vi har, der er det også rigtig svært at finde ud af, hvornår skal man skubbe afsted, og hvornår skal man skåne sine børn. (Faglig ekspert)

Der kan blandt forældre være en tendens til at tænke fremmøde i skolen som mere vigtig, hvis forældrene har en oplevelse af, at det går ud over deres barns trivsel. Forældres tillid til, at barnet er trygt i skolen, kan være afgørende for, hvorvidt de lever op til skolens forventninger om fremmøde, hvilket understreger betydningen af et tæt og tillidsfuldt samarbejde mellem skole og hjem yderligere. I forhold til at påminde forældre om vigtigheden af fremmøde kan skolen således have en vigtig opgave i at skabe gennemsigtighed om barnets skoledag og understøtte forældrenes tillid til, at barnet bliver mødt relevant i skolen.

Opsummerende peger litteraturen på, at ved at adressere betydningen af skolegang og samtidig give forældrene relevant information om deres barns fremmøde kan skolen styrke forældrenes rolle og forsøge at få dem til at indgå som aktive samarbejdspartnere i arbejdet med at understøtte elevens trivsel og læring. Samtidig rummer denne type indsatser en potentiel udfordring, idet de kan opleves som kontrollerende, stigmatiserende eller problemfokuserede af nogle forældre. Dette gælder særligt i familier, hvor skolefravær allerede er forbundet med følelser af skyld, skam eller afmagt, og hvor indsatsen derfor risikerer at svække snarere end styrke samarbejdet mellem skole og hjem. I den sammenhæng kan det være væsentligt at etablere et velfungerende samarbejde på et tidligt tidspunkt, så der skabes et solidt fundament for dialog og samarbejde mellem skole og hjem, som mindsker risikoen for stigmatisering, hvis der er behov for at iværksætte indsatser.

Denne udfordring adresseres yderligere i næste afsnit om øget forældreinvolvering.

4.2.2 Øget forældreinvolvering

Reimer og Dimock (2005) fremhæver i deres review involvering af familien som en central komponent i best practice-programmer og modeller til forebyggelse af pjæk og forbedring af skoletilhør. Forebyggelse af pjæk ('truancy') og styrkelse af elevers tilhørsforhold til skolen ('school attachment') er væsentlige nuanceringer, da pjæk adskiller sig fra andre former for skolefravær, ved at forældrene ikke nødvendigvis er bekendt med fraværet, og da det kan knytte sig til en mere individualiserende forståelse af fraværet (Knage & Kousholt, 2023). En præcis forståelse, af hvilken type

fravær der er tale om, er derfor afgørende ved vurderingen af indsatsens relevans og overførbare til en dansk kontekst. Studiet peger på et forskningsgrundlag, der dokumenterer effekter af øget forældreinvolvering i skolebaserede aktiviteter. Forældreinvolveringen omfatter bl.a. deltagelse i skole-hjem-samarbejde, løbende kommunikation med skolen, medvirken i problemløsning omkring fravær samt deltagelse i aktiviteter, der styrker elevens tilknytning til skolen.

Sheldon (2007) undersøger tillige, om skoler, der systematisk arbejder med skole-hjem-samfunds-partnerskabet 'The National Network of Partnership Schools' (NNPS), opnår bedre resultater i forhold til elevfravær end skoler, der ikke gør det. Som led i NNPS-programmet etablerer skolen et team, der planlægger og gennemfører aktiviteter inden for seks områder: forældrestøtte, kommunikation mellem skole og hjem, frivilligt forældrearbejde, læring i hjemmet, forældres deltagelse i beslutningsprocesser samt samarbejde med lokalsamfundet. Aktiviteterne har til formål at styrke relationen mellem skole, hjem og lokalsamfund og derigennem understøtte elevernes trivsel, læring og fremmøde. Programmet består af forskellige typer af involvering af forældrene, herunder:

- at skabe en løbende to-vejs-kommunikation, så både skole og hjem bidrager med viden om elevens trivsel, læring og fremmøde
- at rekruttere og organisere hjælp til forældre i hjemmet og på skolen
- at formidle information til forældre omkring hjælp til lektier
- at hjælpe med at opbygge støttende hjemmemiljøer.

Studiet sammenligner udviklingen i elevfremmøde fra ét skoleår til det næste i skoler med partnerskabsprogrammer og i demografisk lignende sammenligningsskoler uden sådanne programmer. I skoler med partnerskabsprogrammer steg fremmødet i gennemsnit med 0,5 procentpoint, mens fremmødet faldt svagt i sammenligningsskolerne. Analysen indikerer, at skolernes opsøgende kontakt til forældrene var en mulig forklaring på den gunstigere udvikling i partnerskabsskolerne. For at understøtte forældreinvolvering anbefales en række strategier. Herunder er at invitere forældre til aktiviteter, der styrker deres tilknytning til skolen, at tage højde for kulturelle og sproglige forskelle ved så vidt muligt at kommunikere på forældrenes modersmål, at møde forældrene med en grundlæggende antagelse om, at de ønsker det bedste for deres barn, samt at sikre, at skolens medarbejdere har de nødvendige kompetencer til at inddrage forældre i planlægning og gennemførelse af indsatser.

Kearney & Bates (2005) fremhæver i forlængelse af disse studier, at de fleste forældre ofte reagerer positivt på en samarbejdsorienteret tilgang. En tilgang, hvor skolen tydeligt signalerer, at der ønskes at arbejde tæt sammen med familien frem for at optræde som modpart. Ifølge Kearney & Bates (2005) kan en samarbejdsorienteret tilgang bl.a. omfatte løbende kommunikation om elevens fremmøde og

skolearbejde, regelmæssige opfølgingsmøder om indsatsens udvikling og resultater, fleksibilitet i forhold til faglige tilpasninger samt en tydelig forventning om samarbejde. Disse tiltag kan bidrage til at opbygge tillid mellem skole og hjem og dermed styrke mulighederne for at forebygge og reducere skolefravær. Der kan dog være særligt behov for at styrke medarbejderes viden og kompetencer i skole-hjem-samarbejdet, når de møder modstand eller tilbageholdenhed fra forældre i samarbejdet om barnets skolegang og fravær. Nogle forældre kan fx være usikre på eller skeptiske over for skolens forslag til støtte og indsats (Baltzarsen et al., 2021).

I interviewene fremhæves ligeledes betydningen af samarbejdets form. En åben og nysgerrig tilgang kan skabe et fælles udgangspunkt for dialog, hvor skole og forældre sammen undersøger elevens situation og mulige årsager til fraværet. Når dialogen ikke opleves som bebrejdende, kan det styrke forældrenes tillid til skolen og øge sandsynligheden for, at de indgår aktivt i arbejdet med løsninger. Dermed handler tidlig forældreinddragelse ikke alene om tidspunktet for kontakten, men også om kvaliteten af relationen og kommunikationen mellem skole og hjem:

(...) Når det ligner, at der er en begyndende tendens til, at her kunne være en fraværsproblematik, så må man ind og kigge kvalitativt på, hvad handler det om (...) Der betyder samarbejdet med forældrene jo også meget, altså det at inddrage forældrene tidligt. Og der er det jo vigtigt, at det ligesom netop bliver i sådan en åben, nysgerrighed, ikke bebrejdende stemning. (Faglig ekspert)

Betydningen af forældreinvolvering understøttes også af en norsk litteraturkortlægning, hvor Eliassen (2025) undersøger, hvordan skolefravær kan forebygges i indskoling. Kortlægningen identificerer bl.a. forældreinvolvering og -vejledning som centrale temaer. Resultaterne peger på, at forældre, der får viden om fraværets årsager, symptomer og konsekvenser, bliver bedre rustet til at forstå deres egen rolle og støtte deres barn. Samtidig konkluderes det, at der fortsat mangler viden om, hvilke former for støtte og samarbejde der har størst effekt, og at forældrenes rolle i det forebyggende arbejde fortsat er et område med behov for yderligere forskning.

Opsummerende fremhæves i litteraturen et tillidsfuldt samarbejde mellem skole og hjem – baseret på fælles ansvar for elevens trivsel og skolegang – som en vigtig faktor i arbejdet med at forebygge og håndtere skolefravær. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at denne tilgang også modereres af forskellige forståelser af fraværsproblematikker. Studierne peger på skolernes arbejde med forældrenes tilgang, men en sådan indsats kan i et helhedsorienteret perspektiv dog sjældent stå alene.

4.2.3 Hjemmebesøg og øget kommunikation

Cook et al. (2017) har evalueret programmet 'Early Truancy Prevention Project' (ETPP), som forebygger fravær (og pjæk) i grundskolen. Med fokus på bl.a. pjæk kan

programmet siges at bygge på en mere individualiserende forståelse af elevers fravær med bl.a. hjemmebesøg til familier samt en række andre mindre tiltag, der skal fremme samarbejdet mellem skole og hjem, herunder en smartphone til at understøtte hyppig kommunikation. Derudover modtager lærerne løbende oplysninger om elevernes fremmøde gennem et elektronisk monitoreringssystem. Systemet gør det muligt tidligt at identificere elever med begyndende fraværsproblemer og understøtte lærerne i at afdække mulige årsager til fraværet, herunder helbreds-mæssige, familiemæssige og praktiske barrierer. På baggrund heraf får lærerne adgang til vejledning og faglig sparring om relevante støtte- og interventionsmuligheder.

Studiet bygger på en pilotafprøvning af programmet blandt 1. og 2. klasseelever på fem skoler med en indsats- og kontrolgruppe. Effekten blev målt baseret på administrative data på fravær, primært indsamlet af klasselærere, og spørgeskemadata fra lærere, som deltog i projektet. Evalueringen fandt evidens for, at ETPP var effektivt til at reducere andelen af elever med hyppigt fravær (6 dage eller mere) blandt skolerne i pilotprojektet. Spørgeskemadata viste, at 88 % af lærerne fandt hjemmebesøg anvendeligt eller meget anvendeligt til at lære mere om barnet og familien, 100 % beskrev, at hjemmebesøg havde positiv eller meget positiv effekt på relationen til forældrene, og 94 % beskrev, at hjemmebesøg havde meget positiv eller lidt positiv effekt på relationen til eleverne.

Case-eksempel: I skole igen

I Hillerød Kommune arbejder de med en indsats, der har til hensigt at styrke samarbejdet mellem skole og hjem som led i at nedbringe elevers fravær. Indsatsen udspringer af erfaringer med, at forældre oplever at stå alene uden at vide, hvor de kan søge hjælp.

Indsatsen består af et tværfagligt team, der deltager i skolemøder og tager på hjemmebesøg hos elever med fravær over 10 % i en periode på mindst 3 måneder. Der arbejdes også forebyggende i form af besøg på lærermøder og møder med skoleledelse, der giver skolen mulighed for at få indblik i fravær og udvikle idéer til tidlige indsatser.

Tidlige indsatser sikres gennem kommunens strategiske samarbejdsmodel 'Fælles Børn – Fælles Ansvar', som er en helhedsorienteret børne- og ungepolitik med et værdigrundlag, der baserer sig på ressourceperspektiv, fællesskabsperspektiv, samarbejdsperspektiv og sammenhængsperspektiv (Hillerød Kommune, 2019). Der foreligger ingen dokumenteret effekt af indsatsen, om end der på baggrund af PPR's praksiserfaringer fra arbejdet med indsatsen peges på, at fraværet falder, når der sættes et fokuseret samarbejde op omkring at støtte elever med begyndende eller omfattende fravær (Liv i Skolen, 2022).

Se Børns Vilkår (2023) for inspirationsmateriale henvendt til klasse-årgangsteams om skole-hjem-samtaler ved bekymring her: <https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2023/01/Skole-hjem-samtale-ved-bekymring.pdf>.

Pejlemærker for praksis

Resultaterne peger på, at skoler med fordel kan:

- overveje hjemmebesøg eller andre former for udvidet kontakt, når den almindelige skole-hjem-dialog ikke er tilstrækkelig
- prioritere en tidlig, systematisk og tillidsfuld dialog mellem skole og hjem ved de første tegn på bekymrende skolefravær.

Selvom evalueringsgrundlaget er begrænset, indikerer resultaterne, at øget kommunikation og stærkere relationer mellem lærere og forældre, fx gennem hjemmebesøg, kan bidrage til at forebygge skolefravær. I en dansk kontekst kan hjemmebesøg og intensiv kommunikation tænkes at indgå som målrettede redskaber, som kan anvendes fleksibelt og med omtanke for skolens ressourcer. Hjemmebesøg kan fx være relevant i sager med begyndende eller vedvarende bekymring, hvor den almindelige skole-hjem-kontakt ikke er tilstrækkelig.

4.3 Øget motivation og skoletilhør blandt elever

Et centralt redskab i forebyggelsen af skolefravær, som retter sig mod læringsrummet og skolekonteksten, er at styrke elevers engagement i og motivation for skolegang. På tværs af litteraturen findes der forskellige bud på, hvordan dette kan omsættes til konkrete indsatser i praksis.

4.3.1 Opbygning af relationer og deltagelsesmuligheder

Litteraturkortlægningen af Eliassen (2025) konkluderer, at tiltag, der typisk indgår som en del af kognitiv adfærdsterapi, fx træning i sociale færdigheder, rollespil og eksponering i trygge omgivelser, også kan tilpasses til en skolekontekst med et mere forebyggende sigte. Sådanne indsatser kan være relevante, da elever, der oplever social mestring og fællesskab, er mindre sårbare over for angst og isolation, hvilket kan forebygge skolefravær. Opbygning af relationer knytter sig dog ikke kun til en elevs egne sociale færdigheder, men også i høj grad til klassefællesskabet. Litteraturkortlægningen viser også, at stabilitet i elevgruppen kan have en betydelig forebyggende effekt på skolefravær, idet kendte ansigter og kontinuitet i skoledagen kan øge elevers fremmøde. Et muligt tiltag for skoleledere og lærere, der ønsker at reducere fravær, kan være at organisere klasserne, så eleverne forbliver i den samme gruppe over flere år, da det skaber kontinuitet og tryghed i elevernes relationer.

Interviewene nuancerer dette billede, da der bliver peget på, at elevers oplevelse af skoletilhør ikke alene udspringer af sociale relationer og venskaber, men også af muligheden for at deltage aktivt og meningsfuldt i skolens fællesskaber. I interviewene

fremhæves det, at elevers oplevelse af skoletilhør er en central faktor, og at deres muligheder for deltagelse i fællesskaber spiller en rolle heri. Skoletilhør opstår imidlertid ikke udelukkende gennem sociale relationer og venskaber, men også gennem elevernes muligheder for at deltage aktivt og meningsfuldt i fælles aktiviteter:

Skoletilhør handler om at være involveret i noget sammen med andre, og der bliver "noget" ret centralt. I en skolesammenhæng er "noget" jo bl.a. undervisning. Så der vil det at tænke undervisning, at overveje sin didaktiske tilrettelæggelse, sin organisering af gruppearbejdet, og hvordan børnene skal samarbejde – alt det bliver et aspekt af det at arbejde forebyggende (...) Det flytter også opmærksomheden hen på: Hvad skal børnene være sammen om i frikvartererne, hvad skal de være sammen om i SFO'en (...) Og den opmærksomhed kommer jo af, at det er noget, som børn selv fortæller om – fx om oplevelsen af ikke at kunne bidrage meningsfuldt ind i undervisning. Det handler derfor også om at tænke, hvordan kan man tilrettelægge en undervisning med flere veje til deltagelse og engagement. (Faglig ekspert)

Citatet peger således på, at forebyggelse af skolefravær også er et didaktisk anliggende. For lærere betyder det bl.a. at arbejde bevidst med undervisningsformer, hvor alle elever får mulighed for at bidrage. Det kan fx være gennem varierede arbejdsformer, tydelige roller i gruppearbejde, flere måder at deltage på eller opgaver med forskellige indgange, så flere elever oplever mestring og engagement.

Der findes også konkrete redskaber, som kan understøtte arbejdet med klassefællesskabet. Børns Vilkår har fx udarbejdet et systematisk vurderingsværktøj til skoler, der har til hensigt at hjælpe med at reflektere over og beslutte indsatser i relation til klassefællesskabet. Der gives mulighed for sammen at reflektere over punkter relateret til klassefællesskabet, herunder stemningen, relationerne mellem eleverne, læringsmiljøet, relationerne mellem eleverne og lærerne/pædagogerne, skift og overgange samt fortællingerne om klassen (Printz & Andersen, 2024). I forhold til fraværsindsatser i tilfælde, hvor fraværet allerede er begyndende, kan klassekammerater inddrages som en værdifuld ressource. De kan være med til at give den fraværende elev en følelse af at være savnet og motivere eleven til at komme i skole ved fx at skrive hilsner til eleven (Lund, 2021).

Case-eksempel: Er du på vej?

I Køge Kommune arbejdes der med et skifte i fokus fra fravær til et fokus på tilhør. Det har resulteret i en indsats, der har til hensigt at forebygge og nedbringe fravær ved at udvikle den pædagogiske praksis, så undervisningen bliver relevant og motiverende for alle elever.

Indsatsen er en overordnet ramme, der tager udgangspunkt i fællesskabende didaktik, med en række målrettede aktiviteter. Aktiviteterne udgør dels pilotprojekter, hvor der arbejdes med elevinddragelse, en pionérgruppe, hvor udvalgte medarbejdere deltager i aktionslæringsgrupper på tværs af skoler, et rejsehold, hvor specialiserede faglige medarbejdere besøger skolerne, og fælles temadage, hvor der arbejdes på udvikling af et fælles fagligt fundament (EVA, 2022a). Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt en evaluering af indsatsens effekt, men indsatsen følges af forskere fra professionshøjskolen Absalon.

Læs mere om indsatsens målrettede aktiviteter: <https://erdupaavej.koegeskoler.dk/hvad-gjorde-vi>.

Se desuden Køge Kommunes strategi for aktiv tilstedeværelse og håndtering af fravær (Køge Kommune, 2020) her: <https://erdupaavej.koegeskoler.dk/wp-content/uploads/2022/02/pdf%20edpv/aktivttilstede2.pdf>.

Samlet set peges der på, at et trygt læringsmiljø, stabile relationer og elevers ople-

velse af at høre til i skolens fællesskaber er centrale faktorer i en forebyggende fraværsindsats. Forebyggelsen handler både om at styrke klassefællesskabet og skabe tryghed i elevernes hverdag, men bør også forstås bredere i forhold til at skabe mulighed for, at alle elever kan deltage og bidrage meningsfuldt i skolens fællesskaber og undervisning. Netop derfor kan det være vanskeligt at identificere enkeltstående indsatser med en betydelig effekt, da forebyggelse bygger på vedvarende og langsigtede indsatser snarere end hurtige løsninger.

Pejlemærker for praksis

Resultaterne peger på værdien af at:

- arbejde systematisk med at styrke elevers oplevelse af skoletilhør
- tilrettelægge undervisningen, så eleverne får flere muligheder for aktiv deltagelse
- understøtte stabile relationer eleverne imellem samt mellem elever og voksne
- begrænse unødige skift i elevgrupper og skabe kontinuitet i elevernes hverdag
- anvende klassefællesskabet aktivt som en ressource ved begyndende skolefravær.

4.3.2 Mentorordning

Litteraturen peger på mentorordninger som en indsats i skolen, der kan bidrage til at styrke elevers faglige motivation og dermed deres oplevelse af tilhørsforhold til skolen. Studierne beskriver lidt forskellige roller og tilgange. Mentorens rolle kan bl.a. være at ledsage til og fra skole, ligesom det også kan handle om at sikre en god deltagelse i undervisningen (Lund, 2021). Det centrale i en mentorordningsindsats er etableringen af en støttende relation, der kan bidrage til at genopbygge elevens tilknytning til og engagement i skolen.

Converse & Lignugaris/Kraft (2009) finder, at skolebaserede mentorprogrammer kan understøtte elever i risiko for faglige vanskeligheder, lav trivsel eller skolefravær. Effekterne afhænger dog af implementeringen. Baseret på et før- og efterdesign med en kontrolgruppe samt kvalitative data viser studiet, at elever med en mentor havde færre henvisninger til skolens kontor end elever uden mentor. Samtidig viste elevspørgeskemaerne signifikante forbedringer i elevernes holdninger til sig selv, deres jævnaldrende, lærere og øvrige skolepersonale. Studiet peger desuden på, at kvaliteten af relationen mellem mentor og elev er afgørende for indsatsens virkning. Mentorerne var frivillige blandt skolens lærere og øvrige ansatte. Særligt regelmæssig kontakt, tillid og kontinuitet fremhæves som faktorer, der styrker effekten af mentorforløbet.

En forebyggende indsats, der ofte fremhæves i litteraturen om mentorordninger, er det amerikansk udviklede program 'Check & Connect'. Slink og Reimer (2005) beskriver, at indsatsen forbedrer elevers fremmøde og forebygger pjæk. Check & Connect bygger på en kombination af systematisk monitorering og relationel støtte:

- Skolen følger løbende elevens fremmøde, faglige resultater og deltagelse i undervisningen (*Check*)
- Eleven tilknyttes en fast mentor, der arbejder langsigtet med at styrke motivation, problemløsningsevner, skoleengagement og trivsel (*Connect*)

Mentoren fungerer som koordinator for de støtteforanstaltninger, der iværksættes omkring eleven og dennes familie. Over en periode på op til 2 år følges eleven med det overordnede formål at styrke og fastholde dennes tilknytning til skolen. Indsatsen tilrettelægges på baggrund af løbende opfølgning på indikatorer for elevens engagement, herunder oplevelsen af tilhørsforhold til skolen, faglige præstationer og fremmøde. I indsatsen er mentoren typisk ansat på skolen eller i skoledistriktet, og rollen kan fx udfyldes af lærere, skolevejledere, socialrådgivere eller andre ansatte med tilknytning til skolen.

Mens Smink og Reimer (2005) ikke beskriver effekten af indsatsen, så finder Christenson (1999), som evaluerer Check & Connect gennem et studie af 94 elever på mellemtrinnet med lærings- og adfærdsmæssige udfordringer, øget engagement hos eleverne. Eleverne blev fordelt mellem hhv. en indsats- og en kontrolgruppe. Evalueringen viser, at elever, der modtog vedvarende støtte gennem Check & Connect, havde en lavere risiko for gradvist at miste engagementet i skolen. Studiet peger samtidig på, at elevers engagement er dynamisk og kan udvikle sig i både positiv og negativ retning over tid, samt at kontinuerlig støtte har større effekt end kortvarige indsatser. Et nyere mixed method-studie af Powers et al. (2017) understøtter disse resultater. Studiet viser, at Check & Connect kan bidrage til at forbedre fremmødet blandt elever i risiko for frafald. Dog finder forfatterne også, at effekterne på faglige resultater og adfærd fremstår mindre entydige.

Samlet set peger litteraturen på, at relationelt funderede mentorprogrammer kan styrke udsatte elevers skoleengagement, særligt gennem forbedret fremmøde og øget tilknytning til skolen. Indsatsernes virkning afhænger dog af en stærk mentor-elev-relation, vedholdende opfølgning og en høj implementeringskvalitet. Mentorordninger vurderes at kunne overføres til en dansk skolekontekst, fordi de centrale elementer ligger i forlængelse af eksisterende danske praksisser og ambitioner om tidlig og helhedsorienteret indsats mod skolefravær – disse kan fx være en stabil voksenrelation, systematisk opfølgning på fremmøde og trivsel samt koordinering af støtte omkring eleven. Et væsentligt opmærksomhedspunkt er dog, at mentorordninger i praksis kan være en ressourcetung og dyr forebyggelsesindsats.

4.3.3 Belønningssystem

Belønningssystemer udgør – i en angelsaksisk kontekst – en tilgang til at styrke elevers motivation og engagement i skolen ved at motivere dem til at møde op og deltage aktivt i undervisningen.

Pejlemærker for praksis

Resultaterne peger på værdien af mentorordninger, der bygger på:

- en vedvarende og tillidsfuld relation mellem mentor og elev
- systematisk opfølgning på elevens fremmøde, trivsel og deltagelse
- koordinering af støtte på tværs af skole og hjem
- en langsigtet indsats frem for kortvarige forløb.

Ford og Sutphen (1996) finder positive resultater af et tidligt forebyggende program rettet mod elever i risiko for at udvikle højt fravær. Programmet kombinerede en universel indsats for alle elever med en målrettet indsats for elever i risikogruppen. Den universelle indsats bestod i at anerkende elever med højt fremmøde gennem certifikater og mindre belønninger. Den målrettede indsats omfattede støtte fra en

socialrådgiverstuderende, som gav daglig ros og opmuntring ved fremmøde, registrerede elevernes deltagelse gennem et klistermærkesystem og uddelte belønninger, som kunne indløses af eleverne. Derudover indgik hjemmebesøg og telefonopkald til forældrene med henblik på at styrke deres involvering i deres barns skolegang.

Virkningen blev vurderet ved at sammenligne elevernes fremmøde med tidligere års data og gennem lærerinterviews. Den skoleuniverselle indsats var ikke forbundet

med en statistisk signifikant stigning i det samlede fremmøde. Lærerne vurderede dog indsatsen positivt. For elever i den målrettede indsats faldt fraværet fra ca. 7,5 til 5,1 dage. Sammenhængen var størst under den intensive indsatsperiode og aftog efterfølgende, om end fraværet fortsat lå under udgangspunktet. Dette indikerer, at fraværsproblematikker ofte kan kræve vedvarende indsatser frem for kortvarige forløb (se også Dietrichson et al., 2026).

Opsummerende er belønningsbaserede indsatser relativt atypiske i en dansk skolekontekst. Samtidig peger en omfattende mængde litteratur på, at ydre motivationsfaktorer primært understøt-

ter kortsigtede adfærdsændringer. Selvom belønninger kan bidrage til øget fremmøde på kort sigt, er der derfor risiko for, at de i utilstrækkelig grad adresserer de bagvedliggende årsager til skolefravær. Et ensidigt fokus på belønning og adfærdsregulering kan dermed overskygge en dybere forståelse af elevens situation og de støttebehov, der ligger til grund for fraværet.

Pejlemærker for praksis

Resultaterne peger på, at hvis belønning indgår som en del af en fraværsindsats, er der værdi i at:

- anvende belønning som et supplement til – ikke en erstatning for – relationelle og pædagogiske indsatser
- kombinere belønning med en systematisk af-dækning af årsagerne til elevens fravær
- følge op løbende, da effekten af belønningsind-satser kan aftage over tid.

> Dokumentation

5 Metode og data

Undersøgelsens datagrundlag består af en litteraturkortlægning af eksisterende viden suppleret med interviews med relevante eksperter og praksisaktører, der har særlig viden på området.

5.1 Litteraturkortlægning

Undersøgelsen bygger på en litteraturkortlægning af eksisterende viden på området. Det indebærer at indsamle og analysere viden fra fx forskningsstudier, rapporter, statistikker og undersøgelser. Metoden har givet mulighed for at afdække bredden af litteratur samt gå mere eksplorativt til værks. På baggrund af undersøgelsens formål har vi således ikke foretaget et stringent systematisk litteraturreview, idet fokus har været at afdække bredden af litteratur snarere end at foretage en reel systematisk og dybdegående kortlægning. De beskrevne indsatser og tiltag i rapporten udgør derfor ikke nødvendigvis en udtømmende liste af indsatser, der arbejdes med i forhold til skolefravær.

Fokus for litteraturkortlægningen er skolebaserede faglige, sociale og organisatoriske tiltag. Vi har haft til hensigt at inddrage både kvalitative og kvantitative studier. De kvantitative studier har typisk fokus på effekter og virkninger af indsatser eller tiltag med henblik på at forebygge eller følge op på skolefravær blandt elever med fravær. De kvalitative studier anvendes til at belyse relevante aktørers oplevelser og erfaringer i relation til skolefravær. Derudover har vi haft et generelt fokus på den strukturelle kontekst for indsatser og tiltag med henblik på at forstå baggrunden for deres implementering og eventuelle virkning.

5.1.1 Søgstreng og inklusions- og eksklusionskriterier

Litteraturkortlægningen omfatter:

- Søgning af forskningslitteratur i relevante databaser
- Citation tracking af inkluderede studiers referencer
- Søgning af anden praksisnær litteratur (fx undersøgelser, evalueringer, videnshæfter og bøger)

Der er foretaget søgning med søgetermer og nedenstående søgestreng på databaserne EBSCO (Academic Search Premier, ERIC og APA PsycInfo) NVA, SWEPub og Research Portal Denmark:

("school absenteeism" OR "school refusal" OR "school avoidance" OR "school attendance problems" OR "problematic school absenteeism" OR "extended absence" OR "chronic absenteeism" OR "school attendance problems" OR SAP OR "emotionally based school avoidance" OR EBSA OR truancy) AND (intervention* OR prevention OR "preventive intervention*" OR strateg* OR initiative* OR program* OR approach* OR practice* OR support OR "multi-tiered support" OR "whole school approach") AND (school* OR "school-based" OR education* OR "educational setting")

Søgningen er afgrænset til peer-reviewed studier og yderligere filtreret på baggrund af årstal, geografi og sprog baseret på inklusions- og eksklusionskriterier (se Tabel 5.1).

Tabel 5.1 Inklusions- og eksklusionskriterier for litteratursøgning i databaser

Kriterier	Inkluderes	Ekskluderes
Population		
Målgruppe	Børn og unge, der udviser tegn på eller er i begyndende skolefravær.	Børn og unge med kronisk fravær, hvor det forebyggende aspekt ikke er en del af studiet.
Aldersgruppe	Børn og unge i folkeskolealderen.	Børn og unge uden for folkeskolealderen, fx børn og unge i dagtilbud, på ungdomsuddannelser og på videregående uddannelser. Hvis vurderet relevant, medtages studier i en "high school"-kontekst, da dele af skoletrinnet svarer til udskolingen i DK.
Interesse		
Mål	Studier, der bidrager med viden om forskellige faglige, sociale og organisatoriske indsatser og tiltag rettet mod at forebygge eller reducere skolefravær inden for skolens kontekst og rammer.	Studier om indsatser rettet mod at forebygge eller reducere skolefravær uden for en skolekontekst, fx familiebehandlingsrelaterede indsatser. Hvis vurderet relevant, medtages studier om indsatser på tværs af skole/hjem- og kommunale indsatser med tilknytning til skolen.
Kontekst		
Geografi	Norden (Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island), andre europæiske lande (Holland, Tyskland, Belgien og England), USA, Canada og Australien.	Studier uden for angivne lande.
Afgrænsning		
Periode	2020-2026 (inkl. begge år).	Studier uden for angivne årstal.
Sprog	Engelsk, dansk, svensk og norsk.	Studier på andre sprog end de angivne.

Kilde: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Derudover er der foretaget citation tracking af de inkluderede studier med henblik på at identificere yderligere relevant litteratur ved at gennemgå inkluderede studiers referencelister. Søgningen er suppleret med andet relevant litteratur i form af undersøgelser, evalueringer, rapporter, videnshæfter og bøger fremsøgt på Google Scholar og Bibliotek.dk. Kortlægningen består således af forskellige typer vidensbidrag, der til sammen belyser området.

Vi har afgrænset søgningen af litteratur baseret på følgende inklusions- og eksklusionskriterier:

Vi har inkluderet litteratur, der på forskellig vis berører indsatser eller tiltag relateret til at forebygge skolefravær i en skolekontekst. Dette omfatter studier, der evaluerer konkrete indsatser, studier, der beskriver mere overordnede rammeværker i skolen for forebyggelse og reduktion af skolefravær, og studier, der peger på centrale faktorer for implementering af indsatser. De inkluderede studier varierer givetvis væsentligt i forhold til, hvor grundige beskrivelserne af indsatser eller tiltag er, herunder hvorvidt der foretages en reel effektmåling. Derudover er det centralt for kortlægningen, at realiserbarheden af internationale indsatser og tiltag beskrives i forhold til en dansk skolekontekst.

5.1.2 Screening af litteratur

Vi har screenet forskningslitteraturen af to omgange, hhv. en første screening baseret på titel og abstract og derefter en anden screening baseret på læsning af fuldt tekst. I alt er der inkluderet 6 studier fra databasesøgning og 13 studier fra citation tracking, dvs. 19 studier i alt (se Tabel 5.2).

Tabel 5.2 **Overblik over inkluderet litteratur efter screening**

	Databasesøgning	Citation tracking
Screenet	127	847
Inkluderet	6	13
Inkluderet i alt		19

Kilde: VIVE – Det Nationale Forskning- og Analysecenter for Velfærd.

I screening af litteraturen har vi forsøgt at tage højde for en række udfordringer. For det første anvendes der i litteraturen forskellige betegnelser for skolefravær, herunder 'school refusal', 'truancy', 'school drop out' og 'chronic school absenteeism', som indikerer forskellige forståelser og afgrænsninger af problemstillingen. Det har resulteret i, at målgruppen har været svær at afgrænse. Vi har derfor inkluderet

studier, som anvender en række forskellige betegnelser, hvor vi i screeningen har lagt vægt på og vurderet, at studiernes afgrænsning af fravær læner sig op ad den afgrænsning, vi anvender i indeværende kortlægning.

En anden udfordring er, at en stor del af den inkluderede litteratur er af deskriptiv karakter. Studierne beskriver indsatser og tiltag mod skolefravær, men uden systematisk at undersøge eller dokumentere deres effekt. Samtidig varierer litteraturens fokus betydeligt og omfatter både overordnede beskrivelser af centrale implementeringsfaktorer, rammeværker for arbejdet med fraværsindsatser samt beskrivelser af konkrete indsatser.

Endelig stammer størstedelen af litteraturen fra andre lande, særligt USA, hvor både skolesystemet og skolekulturen adskiller sig fra de danske forhold. I gennemgangen af litteraturen har vi derfor haft fokus på at vurdere resultaternes relevans og overførbare til en dansk kontekst.

5.1.3 Analyse af litteratur

Analysen er gennemført tematisk baseret på mønstre, forståelser og indsatser, der går igen på tværs af materialet, hvor de forskellige vidensformer er forsøgt sammenholdt i forhold til hinanden. Forskningslitteraturen bidrager med et analytisk og mere evidensbaseret blik, mens praksisnær litteratur – såsom rapporter, undersøgelser og evalueringer – i højere grad beskriver kontekstnære erfaringer og synliggør implementeringsmæssige og organisatoriske udfordringer.

5.2 Interviews

Udover litteraturkortlægningen består undersøgelsen af i alt fem interviews med eksperter og andre relevante praksisaktører på området, som bidrager til at kvalificere og udbygge vidensgrundlaget for undersøgelsen, herunder perspektiver på og anbefalinger til arbejdet med forebyggelse af skolefravær. Interviewene er gennemført med henblik på at supplere undersøgelsens litteratursøgning og få et mere dybdegående indblik i praksis for forebyggelse af skolefravær.

5.2.1 Rekruttering af interviewpersoner

De interviewede eksperter og praksisaktører udgør en bredt repræsenteret gruppe af relevante fagfolk på området, herunder repræsentanter fra forskningsverdenen, PPR og interesseorganisationer. Interviewpersonerne er udvalgt på den baggrund,

at de har indgående kendskab til og viden på området, særligt hvad angår forebyggelse og skolefraværsindsatser.

Der blev forud for interviewene fremsendt et oplysningsbrev med information om undersøgelsen samt behandling af personoplysninger. Interviewene er gennemført som individuelle interviews online på Zoom for at sikre mest mulig fleksibilitet.

5.2.2 Gennemførelse af interviews

I gennemførelsen af interviewene har vi anvendt en semi-struktureret interview-guide, som har dannet grobund for vores efterfølgende analysearbejde og kodning. Interviewene er optaget på lyd og transskriberet ved brug af det AI-baserede talegenkendelsesredskab Dictus, som har lavet et første udkast til en transskribering, der efterfølgende er blevet gennemlæst og tilrettet.

Vi har spurgt ind til følgende temaer: typiske årsager til udvikling af skolefravær, udbredte indsatser i relation til forebyggelse af fravær, centrale faktorer i en skolekontekst i arbejdet med fravær samt udfordringer og muligheder i skolernes arbejde med fravær.

5.2.3 Analysestrategi og kodning

De transskriberede interviews er kodet med afsæt i undersøgelsens temaer og spørgsmål. Gennem kodning af data har vi systematiseret interviewene med henblik på at finde mønstre og forstå datamaterialet mere dybdegående. Den kodede data er analyseret kvalitativt, og vi har udvalgt centrale eksempler og citater. Pointer fra interviewene er indarbejdet løbende i undersøgelsen.

Litteratur

- Attrup-Christiansen, H., Shabeer, M., & Samberg, V. (2022). *Kom glad i skole – hver dag: En tværfaglig indsats forankret i sundhedsplejen*. Børne- og Ungdomsforvaltningen Nørrebro/Bispebjerg, Københavns Kommune.
- Baltzarsen, M., Mørch, T., Nielsen, L. P., & Pommerencke-Vilmand, L. (2021). *Håndtering af bekymrende fravær i folkeskolen*. Analyse & Tal.
- BEK nr 1063 af 24/10/2019 (2019). *Bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/1063>
- Berthelsen, L., Fisker, T. B., Hansen, M. F., Hansen, H. R., Havik, T., Højmosé, G. L., Hørlyck, R., Johnsen, D. B., Lenchler-Hübertz, L., Lomholt, J. J., Niclasen, J., Paarup, N., Rønne, G. R., Stokholm, M., Sørensen, S., & Thastum, M. (2019). *Skolens fraværende børn: Årsager og indsatser*. Dafolo.
- Børne- og Undervisningsministeriet (2025a). *Afreportering fra den lovforberedende ekspertgruppe om regler på inklusions og specialundervisningsområdet*. Børne- og Undervisningsministeriet.
- Børne- og Undervisningsministeriet (2025b). *National handlingsplan for børn og unge med langvarigt bekymrende fravær. Oktober 2025, del 1 af 2 dele*. Børne- og Undervisningsministeriet.
- Børne- og Undervisningsministeriet (2026). *Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti om nye regler for fravær og specialundervisning i folkeskolen*. Børne- og Undervisningsministeriet.
- Børns Vilkår (2023). *Skole-hjem-samtale ved bekymring*. Børns Vilkår.
- Børns Vilkår (2026). *Guide til handling – sæt fokus på skolefravær*. <https://fagunivers.bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2026/04/Guide-til-handling-saet-fokus-paa-skolefravaer.pdf>
- Bru, E., Idsøe, E. M. C., & Øverland, K. (Eds.). (2016). *Psykisk helse i skolen*. Universitetsforlaget.
- Christenson, S. L. (1999). Promoting student engagement with school using the Check & Connect model. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 9(S1), 169–184.

- Converse, N., & Lignugaris/Kraft, B. (2009). Evaluation of a school-based mentoring program for at-risk middle school youth. *Remedial and Special Education*, 30(1), 33–46.
- Cook, P. J., Dodge, K. A., Gifford, E. J., & Schulting, A. B. (2017). A new program to prevent primary school absenteeism: Results of a pilot study in five schools. *Children and Youth Services Review*, 82, 262–270.
- Danmarks Lærerforening (2025). *3 ud af 4 lærere mener, at tolærerordning i undervisningen vil give bedre inklusion*. Danmarks Lærerforening.
- Dietrichson, J., Bhatnagar, R., Filges, T., & Vembye, M. H. (2026). On the mechanisms of intervention effect fade-out: A meta-analytic review of interventions targeting at-risk students' achievement. *Psychological Bulletin*, 152(1), 66–95.
- Eklund, K., Burns, M. K., Oyen, K., DeMarchena, S., & McCollom, E. M. (2022). Addressing chronic absenteeism in schools: A meta-analysis of evidence-based interventions. *School Psychology Review*, 51(1), 95–111.
- Eliassen, T. V. (2025). *Forebygging av skolevegring i barneskolen: Et mini scoping review av forskningsbaserte tiltak*. Masteroppgave i sosialpedagogikk. NTNU - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap, Institutt for lærerutdanning.
- EVA (2022a). *Indsatsbeskrivelse for Er du på vej? Beskrivelse af en indsats udviklet i Køge Kommune*. EVA - Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA (2022b). *Øget motivation og reduktion af fravær: Kortlægning af kommuner og skolars arbejde med at øge motivation og reducere fravær i udskolingen*. EVA - Danmarks Evalueringsinstitut.
- Forældrekommissionen (2026). *Forældrekommissionen – Fællesskaber for skoletrivsel*. <https://foraeldrekommissionen.dk>
- Ford, J., & Sutphen, R. D. (1996). Early intervention to improve attendance in elementary school for at-risk children: A pilot program. *Children & Schools*, 18(2), 95–102.
- Gottfried, M. A., & Hutt, E. L. (Eds.). (2019). *Absent from School: Understanding and Addressing Student Absenteeism*. Harvard Education Press.
- Graff, L., & Jensen, L. W. (2021). Nye veje at gå i kommunernes tilbud til børn med skolefravær. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, 58(3), 57–72.

- Havik, T. (2019). *Skolefravær: At forstå og håndtere skolefravær og skolevægring*. Dafolo.
- Hillerød Kommune (2019). *Fælles Børn – fælles ansvar – Den røde tråd i arbejdet med børn, unge og familier i Hillerød kommune* (4th ed.). Hillerød Kommune, Dagtilbud Børn, Skoler og Familier og Sundhed.
- Ilsvard, S., Høstrup, M., Krogh, S. G., & Vinther, K. H. (2024). *Evaluering af U-start: En tværprofessionel taskforce mod skolefravær*. Metodecentret.
- Ingul, J. M., Havik, T., & Heyne, D. (2019). Emerging school refusal: A school-based framework for identifying early signs and risk factors. *Cognitive and Behavioral Practice*, 26(1), 46–62.
- Kearney, C. A. (2008). An interdisciplinary model of school absenteeism in youth to inform professional practice and public policy. *Educational Psychology Review*, 20(3), 257–282.
- Kearney, C. A., & Bates, M. (2005). Addressing school refusal behavior: Suggestions for frontline professionals. *Children & Schools*, 27(4), 207–216.
- Kearney, C. A., & Graczyk, P. A. (2014). A response to intervention model to promote school attendance and decrease school absenteeism. *Child Youth Care Forum*, 43(1), 1–25.
- Kearney, C. A., & Graczyk, P. A. (2020). A multidimensional, multi-tiered system of supports model to promote school attendance and address school absenteeism. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 23(3), 316–337.
- Keppens, G., & Spruyt, B. (2020). The impact of interventions to prevent truancy: A review of the research literature. *Studies in Educational Evaluation, Studies in Educational Evaluation*, 65, 1–11.
- Kjer, M. G., Christensen, G., Mikuta, M. I., Enemark, M. H., & Rossen, C. V. (2023). *Evaluering af lov om styrket forældreansvar*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Kjer, M. G., Mikkelsen, M., Lesner, R. V., Knudsen, T. R., Sidelmann, S. T., Corydon, M., & Lysdahl, P. H. (2026). *Undersøgelse af elevers langvarige og bekymrende skolefravær*. <https://www.vive.dk/da/undersogelser-i-gang/undersogelse-af-elevers-langvarige-og-bekymrende-skolefravaer-voyne50l>

- Knage, S. F., & Kousholt, D. (2023). *Langvarigt bekymrende skolefravær. Pædagogisk indblik nr. 21*. DPU, NCS og Aarhus Universitetsforlag.
- Køge Kommune (2020). *Strategi for aktiv tilstedeværelse: Håndtering af fravær*. Køge Kommune.
- Kristensen, N., Jensen, V. M., & Krassel, K. F. (2020). *Panelanalyse af bekymrende skolefravær*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Liv i Skolen (2022). *Tema: Skolefravær (24. årg., nr. 4)*. VIA Efter- og videreuddannelse.
- Lomholt, J. J. (2018). Fravær og mistrivsel i skolen. *Samfundsøkonomen*, (1), 43–45.
- Lund, G. E. (2021). *Fra fravær til fællesskab: Hvad kan skolen gøre?* Aarhus Universitetsforlag.
- McDonald, C., & Pervez, A. (2025). School partnered approaches to emotionally based school avoidance in UK primary and secondary school-age learners: A systematic review. *British Educational Research Journal*, 51(6), 2871–2892.
- Nichols, L. M., Mueller, S., & Donisthorpe, K. (2021). School refusal in a multi-tiered system of supports model: Cognitive-behavioral and mindfulness interventions. *Journal of School Counseling*, 19(2), 1–30.
- Nielsen, N. R., Lund, L. R., Jespersen, M. F., Stage, S., & Jensen, T. G. (2020). *Skolens tomme stole: Skolefravær set fra barnets perspektiv*. Børns Vilkår.
- OECD (2026). *Every Day Counts: Understanding, Preventing and Responding to School Attendance Problems*. OECD Publishing.
- Powers, K., Hagans, K., & Linn, M. (2017). A mixed-method efficacy and fidelity study of Check and Connect. *Psychology in the Schools, Psychology in Schools*, 54(9), 1019–1033.
- Printz, C., & Andersen, M. J. (2024). *Skolefravær: Forståelser og handlemuligheder*. Forlaget Frydenlund.
- Rambøll (2024). *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær. Slutevaluering*. Social- og Boligstyrelsen.
- Randers Kommune (2025). *Handlevejledning ved elevfravær for Randers kommune. Version: 9. september 2025*. Randers Kommune.

- Regeringen (2026). *Det politiske grundlag for firkløverregeringen*. Statsministeriet.
- Reid, K. (2003). Strategic approaches to tackling school absenteeism and truancy: the traffic lights (TL) scheme. *Educational Review*, 55(3), 305–321.
- Reimer, M. S., & Dimock, K. (2005). *Best Practices and Model Truancy Programs*. National Dropout Prevention Center/Network.
- Robinson, C. D., Lee, M. G., Dearing, E., & Rogers, T. (2018). Reducing student absenteeism in the early grades by targeting parental beliefs. *American Educational Research Journal*, 55(6), 1163–1192.
- Sheldon, S. B. (2007). Improving student attendance with school, family, and community partnerships. *The Journal of Educational Research*, 100(5), 267–275.
- Smink, J., & Reimer, M. S. (2005). *Fifteen Effective Strategies for Improving Student Attendance and Truancy Prevention*. National Dropout Prevention Center/Network.
- Social- og Boligstyrelsen (2024). *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*. Social- og Boligstyrelsen.
- Vestergaard, A. (2025). *Bogen om skolefravær: Forebyggelse, indsatser og nye veje*. Dansk Psykologisk Forlag.

Deklaration om brug af AI

Afsnittet redegør for eventuel anvendelse af AI-baserede værktøjer i udarbejdelsen af VIVEs undersøgelser med henblik på at sikre transparens om metode og arbejdsproces.

I udarbejdelsen af denne undersøgelse har vi anvendt det AI-baserede talegenkendelsesredskab Dictus til at transskribere interviews. Efter anvendelsen af Dictus gennemgik og justerede vi transskriberingerne.

Derudover har vi anvendt AI-redskabet ChatGPT til sprogredigering samt til den indledende screening af forskningsstudier. Vi har gennemgået studierne og vurderet deres relevans i forhold til undersøgelsen.

VIVE påtager sig det fulde ansvar for det endelige indhold.

